

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Diplomová práce

Martina Májová

Příprava a realizace výtvarného projektu

na 1. stupni základní školy - Státní svátky České republiky

Olomouc 2016

vedoucí práce: Mgr. Petr Exler, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem uvedla v příloženém seznamu.

V Olomouci dne 18. dubna 2016

.....

Poděkování

V první řadě děkuji Mgr. Petru Exlerovi, Ph.D. za odborné rady, ochotu a vstřícnost při zpracování diplomové práce. Dále děkuji Mgr. Petře Šobánkové, Ph.D. za poskytnutí odborné literatury. Mé poděkování patří rovněž učitelům a žákům Základní školy Smetanovy ulice v Chotěboři, kteří se s velkým nadšením podíleli na samotné realizaci výtvarného projektu a bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Velmi si vážím také podpory a spolupráce celé mé rodiny.

OBSAH

ÚVOD.....	6
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1 Pojetí výtvarné výchovy na 1. stupni ZŠ	8
1.1 Systém a charakteristika kurikulárních dokumentů.....	8
1.2 Vzdělávací oblast Umění a kultura	10
1.2.1 Vzdělávací obor výtvarná výchova.....	10
1.3 Prolínání výtvarné výchovy s učivem z oblasti Člověk a jeho svět.....	12
1.4 Klíčové kompetence	13
1.5 Průřezová témata.....	13
2 Státní svátky České republiky	15
2.1 Den obnovy samostatného českého státu – 1. leden.....	15
2.2 Den vítězství – 8. květen.....	16
2.3 Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – 5. červenec.....	17
2.4 Den upálení mistra Jana Husa – 6. červenec	18
2.5 Den české státnosti – 28. září.....	19
2.6 Den vzniku samostatného československého státu – 28. říjen	20
2.7 Den boje za svobodu a demokracii – 17. listopad	21
3 Projektové vyučování.....	23
3.1 Deskripce projektového vyučování	23
3.2 Projektové vyučování ve výtvarné výchově	24
3.2.1 Výtvarná řada.....	24
3.2.2 Výtvarný projekt.....	25
3.3 Fáze projektového vyučování	26
3.4 Typy projektů.....	28
3.5 Výhody a nevýhody projektového vyučování	29
4 Výtvarné techniky	31
4.1 Kresba	31
4.2 Malba	32
4.3 Grafika	34
4.4 Plastická a prostorová tvorba.....	36
4.5 Soudobé výtvarné techniky.....	37
4.5.1 Neklasické techniky	37

4.5.2	Objektová a akční tvorba	39
I.	PRAKTICKÁ ČÁST.....	40
5	Příprava výtvarného projektu	40
5.1	Volba tématu	40
5.2	Stanovení cílů	40
5.3	Výběr žáků	40
5.3.1	Charakteristika ZŠ Smetanova Chotěboř.....	41
5.3.2	Charakteristika tříd podílejících se na projektu	41
5.4	Stanovení předběžného harmonogramu.....	42
6	Realizace výtvarného projektu	43
6.1	Tvorba výtvarných prací	44
6.1.1	Národní strom se státními symboly	44
6.1.2	Zbraně a tanky 2. světové války	47
6.1.3	Holocaust – živé obrazy.....	50
6.1.4	Obrazy hlaholice a slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje	52
6.1.5	Upálení mistra Jana Husa očima dětí.....	55
6.1.6	Mozaika svatého Václava	57
6.1.7	Roláž významných osobností první republiky.....	60
6.1.8	Sametová revoluce	63
6.1.9	Časová osa s karikaturami	66
6.1.10	Didaktická hra.....	69
6.2	Prezentace výtvarných prací	70
6.2.1	Soutěže a přehlídky.....	70
6.2.2	Školní výstava.....	72
6.2.2.1	Vernisáž výtvarného projektu s využitím některých prvků muzejní edukace	72
	72
	ZÁVĚR.....	75
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	76
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	81
	PŘÍLOHY	82

ÚVOD

Výtvarná výchova je některými žáky, rodiči, ale často i pedagogy zatracována. Mnohokrát jsem se setkala s názorem, že je to nudný a zbytečný předmět, který akorát zabírá místo ve vzdělávacím procesu. Já jsem ale přesvědčena o opaku. Stojím si za tím, že výtvarná výchova je předmět, který nabízí žákům největší pole působnosti s možností uplatnění vlastní identity. To, jestli budou žáci na výtvarnou výchovu kladně vzpomínat, závisí především na učiteli a jeho neotřelých nápadech, které do hodin přináší. Jednou z možností, jak děti nadchnout, zaujmout a zároveň i vzdělávat je bezpochyby výtvarný projekt. Dodnes si vzpomínám, jak jsem se s touto metodou setkala poprvé. Bylo to v sedmém ročníku základní školy. Tenkrát jsem ještě netušila, že se mi jednoho dne podaří něco podobného zrealizovat, ale už tehdy jsem věděla, že to je něco, čeho bych se ráda ještě někdy zúčastnila. Ta příležitost nastala právě teď, a o tom všem pojednává tato diplomová práce.

Téma mé diplomové práce zní *Příprava a realizace výtvarného projektu – Státní svátky České republiky*. Už dlouho si uvědomuji, že povědomí o významných událostech, které si dnes prostřednictvím státních svátků máme připomínat, je u dětí velmi malé. Proto jsem se snažila zvolit takový způsob, který by je nenásilnou a příjemnou formou poučil. Jelikož mám od dětství velmi blízký vztah k výtvarné výchově, volba padla na výtvarný projekt.

Diplomová práce je rozdělena na 2 části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se budu zabývat Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání s důrazem na vzdělávací oblast Umění a kultura. V této kapitole nahlédnu také do oblasti Člověk a jeho svět, kde budu hledat možnosti propojení s oborem Výtvarná výchova. Ve druhé kapitole popíšu 7 státních svátků. Zaměřím se hlavně na nejdůležitější historická fakta a okamžiky, které formovaly naši společnost. Ve třetí kapitole se bude věnovat projektovému vyučování. Nejprve z vybraných definic vyvodím obecnou deskripci projektového vyučování, od které se poté přes výtvarnou řadu dostanu k výtvarnému projektu. U něj se budu zabývat jeho fázemi, typy, výhodami a nevýhodami. Poslední kapitola teoretické části bude pojednávat o výtvarných technikách. Každý autor má svůj vlastní způsob dělení. Já se v této kapitole odkazuji na dělení podle Věry Roesselové.

V praktické části se budu zabývat konkrétním výtvarným projektem na téma Státní svátky České republiky. Tato část diplomové práce pojednává o jeho přípravě, realizaci a následné prezentaci.

V kapitole Příprava výtvarného projektu nejprve zdůvodním výběr tématu a stanovím cíle, záměr a harmonogram daného výtvarného projektu. Poté představím Základní školu Smetanovy ulice v Chotěboři a třídy 5. A a 5. B, ve kterých byl projekt uskutečněn. Na dalších stránkách budu popisovat realizaci 10 výtvarných prací, které jsou výsledkem výtvarného projektu. Neopomenu ani na závěrečnou reflexi žáků a následnou prezentaci výtvarného projektu. V této souvislosti popíšu a vysvětlím rozdíl mezi přehlídkou, soutěží a klasickou školní výstavou. Okrajově se dotknu také tématu muzejní pedagogiky, respektive muzejní edukace, z jejichž metod budu vycházet při tvorbě pracovního listu pro účastníky výstavy – výstavy, která je slavnostním zakončením celého výtvarného projektu *Státní svátky České republiky*.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Pojetí výtvarné výchovy na 1. stupni ZŠ

1.1 Systém a charakteristika kurikulárních dokumentů

V roce 2004 byly po dlouholeté přípravě schváleny nové kurikulární dokumenty tzv. *rámcové vzdělávací programy*. Jedná se o změny, které postihly vzdělávání žáků od 3 do 19 let.

Kurikulární dokumenty jsou dvojí úrovně - státní a školní. Státní úroveň představuje Národní program vzdělávání, který vymezuje vzdělávání jako celek a z něj vycházející rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP), které jsou vytvořeny vždy pro určitou etapu vzdělávání:

- Etapa předškolního vzdělávání
 - RVP pro předškolní vzdělávání
- Etapa základního vzdělávání
 - RVP pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV)
 - RVP pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (dále jen RVP ZV-LP)
 - RVP pro obor vzdělávání základní škola speciální
- Etapa středního vzdělávání
 - RVP pro gymnázia
 - RVP pro gymnázia se sportovní přípravou
 - RVP pro střední odborné vzdělávání (ke každému oboru je vytvořen vlastní RVP)
- Etapa ostatního vzdělávání
 - RVP pro základní umělecké vzdělávání
 - RVP pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky

Na úrovni školní vznikají z RVP tzv. školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), za jejichž tvorbu si každá škola zodpovídá sama. Základní školy pro tvorbu svého ŠVP vychází z RVP ZV nebo jeho modifikace RVP ZV-LP. K jeho vytvoření mohou použít tzv. Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů (RVP ZV, 2013).

Hlavním přínosem školních vzdělávacích programů je to, že se školy mohou v závislosti na svých možnostech profilovat v různých oblastech. RVP a ŠVP jsou dostupné veškeré veřejnosti.

Jsou také otevřené, což znamená, že se neustále mění a upravují, aby vyhovovaly současným moderním trendům a nově osvědčeným postupům ve školství.

V současné době pochází aktuální verze RVP ZV z roku 2013. Dne 1. 9. 2016 vejde v platnost nová verze, ve které bude dosavadní příloha upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, zrušena.

V následujících řádcích se pokusím shrnout hlavní principy a tendence RVP ZV.

RVZP ZV si klade jako jeden z nejdůležitějších cílů vštípit žákovi myšlenku *celoživotního vzdělávání*, tzn. vzdělávat se po celý svůj život. Veškeré teoretické poznatky, které člověk ve škole získá, by měly být následně uplatněny v *praktickém životě*. Velký význam je také přikládán *klíčovými kompetencím*, které by měl mít každý žák na konci základního vzdělávání osvojené. Probíraným učivem by měla prostupovat i tzv. *průřezová témata*, která významně ovlivňují proces utváření klíčových kompetencí. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání myslí na *individuální potřeby každého žáka*. Žákům se specifickými vzdělávacími potřebami (žákům se zdravotním postižením, žákům se zdravotním znevýhodněním nebo žákům se sociálním znevýhodněním) je umožněna určitá modifikace vzdělávacího obsahu.

Tendencí RVP ZV je vytvářet vhodné pracovní a sociální klima založená na *motivaci a spolupráci* s využitím *aktivizačních metod*. Přiklánět se k novému hodnocení zaměřeného více na *průběžnou diagnostiku* a analýzu *individuálního pokroku* s častějším využitím slovního hodnocení. Zvyšovat nabídku *povinně volitelných předmětů*, a tím rozvíjet široké spektrum zájmů každého žáka. Podporovat *heterogenní skupiny žáků* a prosazovat větší spolupráci se zákonnými zástupci.

Tyto výše zmíněné principy a tendence se uplatňují v celém vzdělávacím obsahu základního vzdělávání, který je rozdělen do 9 vzdělávacích oblastí. Každá vzdělávací oblast se dále dělí na vzdělávací obory, které jsou uvedeny v závorkách (RVP ZV, 2013, s. 15).

- *Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)*
- *Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)*
- *Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)*
- *Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)*
- *Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství)*
- *Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)*

- *Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)*
- *Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)*
- *Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)*

K jednotlivým vzdělávacím oborům jsou kromě učiva formulovány také tzv. *očekávané výstupy*. Na konci 3. ročníku (1. období) jsou očekávané výstupy pouze orientační, ale na konci 5. ročníku (2. období) a na druhém stupni v 9. ročníku jsou již závazné. Vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů je ve školních vzdělávacích programech rozčleněn do konkrétních vyučovacích předmětů.

1.2 Vzdělávací oblast Umění a kultura

Vzdělávací oblast Umění a kultura se v RVP ZV realizuje prostřednictvím dvou až tří vzdělávacích oborů, kterými jsou *Hudební výchova*, *Výtvarná výchova* a doplňující *Dramatická výchova*. Tato vzdělávací oblast žákům umožňuje poznávat svět jinou než racionální cestou. Důraz je kladen na vnitřní pocity, vnímání, cítění a prožívání. Žák své klíčové kompetence rozvíjí prostřednictvím pochopení umění a kultury jako naší neoddelitelné součásti, která nás socializuje. Dále si uvědomuje, že jako svobodný jedinec, může svou tvorbou překonávat stereotypy a obohacovat svůj emocionální život. Proces tvorby chápe žák jako možnost způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků a postojů. Učí se porozumět a užívat specifický jazyk výtvarného a hudebního umění pro potřeby sebevyjádření. Tato vzdělávací oblast na 1. stupni základní školy čítá jako svou povinnou minimální časovou dotaci 12 vyučovacích hodin. Učitelé mohou využít i tzv. disponibilní hodiny, které jsou na 1. stupni v rozsahu 14 vyučovacích hodin (RVP ZV, 2013).

1.2.1 Vzdělávací obor výtvarná výchova

Výtvarná výchova rozvíjí výtvarný projev každého žáka. Rozšiřuje žákův obzor o nové zážitky, umožňuje mu využívat tradiční i nové vizuálně obrazné prostředky a spojuje vlastní tvorbu s reflexí vlastního prožitku i díla. Žák se učí hledat souvislosti mezi díly výtvarných umělců a vlastní výtvarnou tvorbou. Výuka probíhá nejčastěji *v učebnách přizpůsobených výtvarným činnostem, plenéru, galeriích či muzeích*.

Učivo vzdělávacího oboru Výtvarná výchova se realizuje v těchto 3 sférách:

- *Rozvíjení smyslové citlivosti* – činnosti, při kterých žák rozvíjí svoji schopnost využívat své smysly k vnímání reality a uvědomovat si jejich vliv na výběr a uplatnění vhodných prostředků.
- *Uplatňování subjektivity* – činnosti, při kterých žák vyjadřuje subjektivní city, nálady, fantazie, představy a poznatky ve své tvorbě.
- *Ověřování komunikačních účinků* – činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných prostředků v procesu komunikace a hledání nových možností pro uplatnění vlastní tvorby.

Očekávané výstupy 1. období

- Žák rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); na základě vlastních zkušeností dokáže tyto prvky porovnat.
- Žák své vlastní zkušenosti dokáže ve své tvorbě projevit.
- Žák vyjádří rozdíly při vnímání událostí různými smysly.
- Žák zvládá interpretovat v závislosti na svých schopnostech různá vizuálně obrazná vyjádření. Odlišné interpretace poté porovnává se svojí dosavadní zkušeností.
- Na základě vlastních zkušeností hledá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral nebo upravil.

Očekávané výstupy 2. období

- Žák při svých tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření na základě vztahů (barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné).
- Žák kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku (v plošném, objemovém i v prostorovém vyjádření).
- Žák se při tvorbě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností.
- Žák nachází vhodné prostředky vzniklé na základě vztahu zrakových a dalších smyslů (uplatňuje je v plošné, objemové a prostorové tvorbě).
- Žák vnímá svou osobitost a uplatňuje ji v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci. Pro vyjádření nových a neobvyklých pocitů volí a kombinuje různé prostředky.
- Žák porovnává různé interpretace vizuálně obrazového vyjádření a čerpá z nich inspiraci (RVP ZV, 2013, s. 74).

1.3 Prolínání výtvarné výchovy s učivem z oblasti *Člověk a jeho svět*

Rámcové vzdělávací programy svou koncepcí umožňují propojovat vhodná témata, která jsou společná jednotlivým vzdělávacím oborům a tím posilovat nadpředmětový přístup ke vzdělávání (RVP ZV, 2013 s. 16). Tato možnost se dá velmi dobře prosadit především ve výtvarné výchově. Výtvarné aktivity, kterých se žáci účastní, se vždy odvíjejí od určitého tématu. A právě zvolené téma je tou kontinuitou, která propojuje výtvarnou výchovu se všemi oblastmi vzdělávání. Těžko bychom hledali další předmět, ve kterém by se dal tento princip v takové míře, jako ve výtvarné výchově, uplatnit.

Tématem mého výtvarného projektu jsou *Státní svátky České republiky*. Učivo o státních svátcích vychází na 1. stupni základní školy ze vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět*. Tato vzdělávací oblast je jediná, která je určena pouze pro 1. stupeň základní školy. Na druhém stupni na ni navazují vzdělávací oblasti *Člověk a společnost*, *Člověk a příroda* a vzdělávací obor *Výchova ke zdraví*.

Obsahem vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* je učivo o člověku, rodině, společnosti, vlasti, přírodě, kultuře, technice či zdraví. Toto učivo, při jehož osvojení je velký důraz kladen na prožitek, utváří žákům první ucelený obraz světa. Žák se učí na základě poznání věcí, jevů a dějů ve svém blízkém okolí, „*pochopit současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti*“ (RVP ZV, 2013 s. 38).

Učivo vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* je realizováno v předmětech nejčastěji nazývaných prvouka, přírodověda a vlastivěda.

Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* je rozčleněna na 5 tematických okruhů

- *Místo, kde žijeme*
- *Lidé kolem nás*
- *Lidé a čas*
- *Rozmanitost přírody*
- *Člověk a jeho zdraví* (RVP ZV, 2013, s. 38 – 39).

Učivo o státních svátcích je probíráno hlavně prostřednictvím prvních tří okruhů – tzn. *Místo, kde žijeme*, *Lidé kolem nás* a *Lidé a čas*.

1.4 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn *vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot* důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti (RVP ZV, 2013 s. 11). K jejich naplňování by mělo docházet ve všech předmětech vzdělávacích oblastí. Cílem je, aby byl každý žák vybaven na konci základního vzdělávání takovou úrovní klíčových kompetencí, která by mu umožnila další vzdělávání nebo vstup do pracovního procesu.

V rámci základního vzdělávání žák získává tyto kompetence:

- *Kompetence k učení*
- *Kompetence k řešení problémů*
- *Kompetence komunikativní*
- *Kompetence sociální a personální*
- *Kompetence občanské*
- *Kompetence pracovní*

Ve výtvarné výchově je největší důraz kladen na *kompetence pracovní*, které vycházejí z různých činností. Žák by měl na konci základního vzdělání bezpečně a účinně používat nástroje a materiály. Ve velké míře se uplatňují také kompetence *komunikativní*. Tyto kompetence jsou naplňovány při vyjadřování svých pocitů, myšlenek a dojmů z výtvarné aktivity. Při spolupráci ve skupině se záměrem využít zkušenosti druhých a respektovat různá hlediska a názory posilujeme také *kompetence personální a sociální*. *Kompetence k učení* jsou nezbytně nutné při poznávání uměleckých slohů, výtvarných děl, technik či osobností umělecké sféry. V hodinách výtvarné výchovy, kdy je žákům ponechána volnost při výběru techniky, uplatňujeme *kompetence k řešení problémů*. Tím, že žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a aktivně se zapojuje do kulturního života, uplatňuje *kompetence občanské*.

1.5 Průřezová témata

Kromě klíčových kompetencí by měly celým vzdělávacím obsahem prostupovat také tzv. *Průřezová témata*. Tato témata, která se dotýkají aktuálních problémů dnešního světa, formulují žáka v oblasti postojů a hodnot. Školy mají povinnost zprostředkovat žákům na 1. i na 2. stupni všechna témata. Způsob zprostředkování musí škola charakterizovat ve svém ŠVP. Nejčastěji to bývá formou seminářů, kurzů či projektů.

V průběhu základního vzdělávání se žák setkává s těmito průřezovými tématy:

- *Osobnostní a sociální výchova*
- *Výchova demokratického občana*
- *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*
- *Multikulturní výchova*
- *Environmentální výchova*
- *Mediální výchova*

Díky zvolenému tématu *Státní svátky České republiky* bylo možné využít v hodinách výtvarné výchovy všechna průřezová témata.

- *Osobnostní a sociální výchovu* jsem uplatnila tím, že žáci spolupracovali, navzájem si pomáhali, uplatňovali vlastní nápady a vyvíjeli přátelskou atmosféru po celou dobu trvání výtvarného projektu.
- *Výchova demokratického občana* spočívala především v zodpovědné práci a svobodné volbě výtvarných technik. Žáci si uvědomovali, že kvalitní výsledek může vzniknout hlavně díky velkému pracovnímu nasazení. Žáci na základě státního svátku *Den boje za svobodu a demokracii* pochopili termín demokracie.
- *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech* se odvíjela od daného tématu *Státní svátky České republiky*. Toto téma prohlubuje porozumění klíčovými historickými a politickými událostmi, které ovlivnily vývoj celé Evropy.
- V rámci *multikulturní výchovy* žáci hledali odlišnosti různých kultur v jednotlivých historických obdobích (středověká kultura, kultura v období první republiky aj.).
- *Environmentální výchova* byla uplatněna při tvorbě výtvarných prací, kdy žáci využívali různé druhy odpadového materiálu (novinový papír, PET lahve, papírové krabice od potravin). Žáci si uvědomovali jejich přínos a zároveň zátěž pro životní prostředí.
- S *mediální výchovou* se žáci setkali v různých podobách. Používali internet a další zdroje k vyhledání potřebných informací. Podíleli se na fotodokumentaci výtvarných prací a zúčastnili se slavnostní vernisáží, která byla rovněž digitálně zdokumentována.

2 Státní svátky České republiky

Státní svátky, ostatní svátky, významné dny a dny pracovního klidu jsou ustaveny v Zákoně č. 245/2000 Sb. ze dne 29. června 2000.

V České republice se slaví celkem 7 státních svátků. *1. leden - Den obnovy samostatného českého státu, 8. květen – Den vítězství, 5. červenec – Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděj, 6. červenec – Den upálení mistra Jana Husa, 28. září – Den české státnosti, 28. říjen – Den vzniku samostatného československého státu a 17. listopad – Den boje za svobodu a demokracii (Zákon č. 245/2000 Sb.)*

Tyto dny pracovního klidu mají občanům připomenout významné historické události a osoby naší země, jejichž činy přispěly k současné podobě našeho státu. Uvědomění si významu státních svátků v nás vzbuzuje pocit národní hrdosti a vlastenectví.

2.1 Den obnovy samostatného českého státu – 1. leden

První den v roce se v mnoha zemích slaví jako Nový rok. Na území českého státu je 1. leden ještě navíc státním svátkem, který nazýváme *Den obnovy samostatného českého státu*. Ačkoliv byl tento den uzákoněn jako státní svátek až v roce 2000, událost, která zapříčinila vznik tohoto svátku, se stala již o 7 let dříve.

Poslední den v roce 1992 zanikl společný stát Čechů a Slováků – *Česká a Slovenská Federativní Republika* a o den později 1. ledna 1993 byly vyhlášeny dva samostatné státy – Česká republika a Slovenská republika. Svou roli na rozdělení obou států sehrála mimo jiné také tzv. pomlčková válka. Po listopadovém převratu, který proběhl v roce 1989, Václav Havel předložil návrh na změnu názvu státu, který do té doby zněl Československá socialistická republika. Domníval se, že když vynechá slovo „socialistická“, bude problém vyřešen. Nestalo se tak a navíc začaly vznikat další varianty. Většina Čechů prosazovala název *Československá federativní republika*, Slováci se přikláněli k *Česko-Slovenské federativní republice*. Dlouho nedocházelo k žádnému kompromisu. Až 9. dubna v roce 1990 federální shromáždění ustanovilo konečný název Česká a Slovenská Federativní Republika (dále jen ČSFR). Začalo se schylovat k rozdělení. K tomuto kroku předcházelo mnoho jednání dvou politických stran *Občanské demokratické strany*, jejíž předsedou byl Václav Klaus a strany *Hnutí za demokratické Slovensko*, kterou reprezentoval

předseda Vladimír Mečiar. Dne 25. listopadu 1992 byl na 5. společné schůzi Federálního shromáždění přijat společný zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky. Od tohoto okamžiku se začaly postupně projednávat kroky vedoucí ke klidnému rozdělení ČSFR. Muselo se také prodiskutovat majetkové vyrovnání a budoucí fungování založené na přátelské spolupráci mezi oběma státy. K rozdělení, které s sebou přineslo kromě mnohých změn také zavedení nové měny a znovuzvolení prezidenta Václava Havla, došlo po 74 letech společného soužití Čechů a Slováků na jednom území (Schwarzová, 2013).

2.2 Den vítězství – 8. květen

Tento den si lidé připomínají konec 2. světové války v Evropě. Současný název tohoto svátku byl ustálen po mnoha změnách odvíjejících se od politické situace až v roce 2004. V roce 1951 byl tento svátek dokonce přesunut na 9. květen a nazýván *Výročím osvobození Československa Sovětskou armádou*. V roce 1990 získal tento den nové označení – *Den osvobození od fašismu*. O 4 roky později bylo změněno datum na 8. květen, avšak název zůstal stejný. Rok 2000 přinesl opět nové pojmenování – *Den osvobození*. Poslední název tohoto svátku *Den vítězství*, který se slaví 8. května, platí od roku 2004 (Tinková, 2010).

Oficiálně se za konec 2. světové války v Evropě považuje 8. květen, kdy v roce 1945 ve 23:01 hodin středoevropského času vstoupila v platnost *kapitulace Německa*. V zemích východoevropského a moskevského času to však znamenalo jednu minutu po půlnoci následujícího dne – tedy 9. května, kdy byla rovněž osvobozena Praha.

K osvobození naší země docházelo postupně. Po dobytí Berlína a smrti vůdce tzv. Třetí říše Adolfa Hitlera byly téměř celé Čechy a Morava stále pod kontrolou nacistů. Postupně k nám ale ze severu a východu začala proudit vojska Sovětského svazu a americká armáda ze západu. Lidé ale nechtěli čekat a tak na různých místech Česka začínala vypukat různá povstání. V Praze k němu dochází 5. května. Němečtí vojáci začali tušit, že se konec války rychle blíží. Snažili se už jen o jediné – nepadnou do zajetí Rudé armády a vzdát se raději mírnějším Američanům. K průchodu k nim však vedla jen jediná cesta, a to přes Prahu. Pražští povstalci začínají stavět barikády, aby Němcům jejich plány překazili. Téměř 900 tisíc německých vojáků nechce tuto poslední akci prohrát, proto střílí kohokoliv, kdo se jim postaví do cesty. Čechům nezbývá nic jiného než doufat v pomoc amerických a sovětských osvobozeneckých vojsk. Americká armáda v čele s generálem Pattonem, která byla v době přechodu Němců přes Prahu blíže než sovětská,

musela však dle domluvy sečkat na místě a umožnit osvobození Prahy sovětským vojskům. 7. května dochází ve francouzské Remeši k podepsání dohody o bezpodmínečné kapitulaci Německa, která vešla v platnost následující den. V tento den také německé vojsko z Prahy odtažlo. 9. května v ranních hodinách dorazila Rudá armáda do už téměř poklidné Prahy. Přestože se Rudá armáda o osvobození Prahy příliš nezasloužila, byla s velkým nadšením oslavována. Na další roky se tento den stal nejdůležitějším svátkem celého komunistického Československa (Rychlík a Penčev, 2013).

2.3 Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – 5. červenec

Státní svátek Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje připomíná počátky šíření křesťanství v českých zemích. V 9. století se na našem území a na území dnešního Slovenska, Maďarska, Rakouska, Německa a Polska rozprostíral státní útvar, zvaný *Velkomoravská říše*. Vládl jí kníže *Rostislav* z dynastie *Mojmírovců*. Kolem roku 860 požádal kníže *Rostislav* *byzantské císaře Michala III.* o pomoc, která spočívala ve vyslání vzdělaných kněží na Velkou Moravu, aby zde šířili křesťanskou víru ve srozumitelném jazyce. V roce 863 bylo jeho přání vyslyšeno. Z řecké Soluně na Velkou Moravu zavítali bratři *Konstantin*, který později přijal v Římě jméno *Cyril*, a *Metoděj*. Oba misionáři se svého úkolu chopili velmi zodpovědně. Latinské bohoslužebné texty, které byly pro většinu obyvatel Velkomoravské říše nesrozumitelné, přeložili do staroslověnského jazyka. Později také přeložili důležité části Bible. Vše bylo psáno novým písmem, tzv. hlaholicí, o kterou se zasloužil *Konstantin* (Brhelová, 2013).

Bohoslužby ve staroslověně se ale postupně přestávaly líbit německým kněžím, proto byli oba bratři v roce 868 pozváni do Říma, aby vše vysvětlili papežovi *Hadriánovi II.* Na cestu s sebou vzali také ostatky papeže z 1. století našeho letopočtu, svatého *Klimenta*, což přispělo k tomu, že své učení obhájili. Navíc byl *Metoděj* jmenován moravsko-panonským arcibiskupem, což představovalo druhého nejvyššího představitele církve. *Metoděj* se vrátil zpět na Velkou Moravu, kde pokračoval společně se svými žáky v šíření křesťanství. Mladší bratr *Konstantin* kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu zůstal v Římě, kde vstoupil do kláštera a přijal řeholní jméno *Cyril*. Zanedlouho však po tomto aktu zemřel. V roce 885 zemřel také *Metoděj*, který před svou smrtí stihl ještě pokřtít prarodiče svatého *Václava*, knížete *Bořivoje* s jeho manželkou kněžnou *Ludmilou*. Po smrti obou bratrů vládl v zemi *Rostislavův* synovec *Svatopluk*. *Svatopluk*

byl zásadně proti kázání ve staroslověnštině, proto bohoslužby v tomto jazyce zakázal a zavedl opět latinské. Dokonce ze země vyhnal Cyrilovi a Metodějovi nástupce. Odkaz těchto vzdělanců nakonec překonal i tato příkoří. V roce 1880 byli oba bratři prohlášeni za svaté a o 100 let později se stali *patrony Evropy* (Motlová, 2010).

2.4 Den upálení mistra Jana Husa – 6. červenec

Druhý červencový svátek v sobě uchovává odkaz *mistra Jana Husa*. Tento vzdělaný muž se narodil někdy kolem roku 1370 v Husinci v jižních Čechách. Byl kazatelem, rektorem na Karlově univerzitě a především reformátorem církve. Zastával učení svého anglického předchůdce *Johna Viklefa*, kterému se nelíbilo, že se církev místo duchovních problémů, zajímá raději o to, jak co nejvíce zbohatnout. Tehdejší arcibiskup si začal uvědomovat Husův vliv, a tak poslal vzkaz papežovi, aby včas zakročil. Papež na jeho žádost zakázal Janu Husovi kázat v *Betlémské kapli*. Hus však tento příkaz neuposlechl a kázal dál. Společně se svými stoupenci *Janem Milíčem z Kroměříže, Matějem z Janova a Jeronýmem Pražským* začal postupně získávat oblibu u šlechty v čele s králem *Václavem IV* (Šmahel, 2013).

Arcibiskup Zbyněk Zajíc se ale nevzdává a přikazuje spálit všechny Viklefovy spisy, ze kterých Hus při svých bohoslužbách vycházel. Dále také zakazuje v Praze, v případě, že v ní bude Hus i nadále pobývat, veškeré církevní obřady. Jan Hus proto odchází na venkov, kde ve svém kázání pokračuje a zároveň dokončuje svoje knihy. Církev v tuto dobu zavádí doposud něco nevídaného - *prodávání odpustků*, proti kterým Jan Hus důrazně protestuje. Jelikož část zisků z těchto odpustků, kterými se mohou hříšníci vyplatit ze svých trestů, připadá královské rodině, podpora Jana Husa začíná ze strany krále Václava IV. postupně slábnout (Tinková, 2010).

Na jaře v roce 1414 je Jan Hus pozván do *Kostnice* na koncil, který svolal nový říšský král *Zikmund Lucemburský* s cílem upokojit zemi, která byla zmítaná církevní krizí. Za necelý měsíc po příjezdu do Kostnice kolují zvěsti, že chce Jan Hus město opustit. Z tohoto důvodu ho nechávají zavřít do žaláře, ze kterého se už do konce života nedostane. Přestože se Zikmund Lucemburský zasloužil o zmírnění vězeňských podmínek, Jan Hus zde velmi strádal. Stále ho ale neopouštěla víra, že bude moct na koncilu veřejně obhájit své učení. A tak se na něj začíná připravovat (Šmahel, 2013).

K tomu ale nakonec nedojde. Už dávno před koncilem bylo rozhodnuto, že se bude jednat pouze o soudní proces, ke kterému byl Hus už dříve předvolán. Husovi bylo nabídnuto odvolat veškeré svoje učení. Jan Hus však za vším, co řekl, tvrdě stojí. Záhy je prohlášen za kacíře a je nad ním vynesena rozsudek smrti upálením na hranici. Stane se tak o den později, 6. července roku 1415 (Tinková, 2010).

2.5 Den české státnosti – 28. září

28. září je den, který se do naší historie zapsal vraždou *Václava I.* Tento kníže byl potomkem Přemyslovce *Vratislava* a jeho ženy *Drahomíry*. Kromě *Václava* se jim také narodil mladší syn *Boleslav I.* a dcera *Střezislava*. Zatímco *Václavův* otec *Vratislav* a jeho matka *Ludmila*, manželka prvního doloženého českého panovníka *Bořivoje I.*, byli křesťané, *Václavova* matka *Vratislava* zůstala až do smrti pohankou. Když *Václav I.* oslavil své čtrnácté narozeniny, jeho otec brzy na to zemřel. Jelikož nebyl mladý *Václav* schopen v tomto věku ještě samostatně vládnout, byla jeho výchova a vláda celé země svěřena do rukou babičky *Ludmily*. Ta se o *Václava* starala velmi zodpovědně. Vychovávala ho v křesťanské víře, což špatně snášela *Václavova* matka *Vratislava*. Společně se svou ozbrojenou družinou provedla převrat a přesvědčila *Ludmilu*, aby se odebrala na hrad *Tetín*. Přestože se *Ludmila* na *Tetíně* oddávala především modlitbám, kněžna *Vratislava* ji nechala se strachem o svou vládu, zavraždit. Kníže *Václav* nesl její smrt velice špatně. Když se stal vládcem, nechal její ostatky převést na *Pražský hrad* a svou matku vyhnal na *Budeč*, kde měla pykat za své činy (Liška, 2009).

O *Václavovi* se ale traduje, že byl mírné povahy, proto nechal svoji matkou po čase propustit. Kníže *Václav* byl velmi vzdělaným, zbožným, poctivým panovníkem, který se zajímal o staré a nemocné lidi. Nesnášel násilí a kritizoval otroctví. Traduje se také, že nerad vyvolával konflikty a snažil se o klid v celé zemi. Pro zachování míru odevzdával *saskému králi Jindřichu I.* každoročně 120 volů a 300 hřiven stříbra. Bratrovi *Boleslavovi* se ale tento způsob vlády přestával líbit. Proto začal střídat plány, jak se knížete zbavit a sám se ujmout trůnu. Stejně, jako jeho matka *Vratislava*, přemýšlel o převratu. To ale nebylo možné, protože měl *Václav* velkou podporu nejen svého vojska, ale také ostatních zemí. *Boleslav I.* se proto uchýlil k jedinému řešení, a to k vraždě. Posílá *Václavovi I.* pozvání k účasti na svěcení kostela do své *Staré Boleslavi*. *Václav* pozvání přijímá. Ráno 28. září 935 jde *Václav*, jako každý den, do kostela na ranní modlitbu. Tam už ale čeká *Boleslavova* družina, která ho bezmilostně zavraždí. *Boleslav* se poté vydává na *Pražský hrad*, aby vše dokonal. Z neznámých příčin 3 roky po *Václavově* vraždě

nechává jeho tělo převést do nově vybudovaného chrámu svatého Víta na Pražském hradě. Tímto krokem se zaslouží o vznik svatováclavského kultu. Od té doby je Václav oslavován dalšími významnými osobnostmi, jako je například Karel IV., který nechá za své vlády vyhotovit na Václavovu počest svatováclavskou korunu (Čechura at al, 1996).

2.6 Den vzniku samostatného československého státu – 28. říjen

Další významné datum, *28. říjen*, je každoročně slaveno jako *Den vzniku samostatného československého státu*. K tomuto velkému kroku, který představoval odpoutání se od nadvlády Rakouska – Uherska se začalo schylovat až po vypuknutí 1. světové války, která byla rozpoutána v důsledku atentátu na následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu 28. června 1914. Češi, přestože byli v monarchii nespokojeni, bojovali na straně svého císaře Františka Josefa I. Byli tady ale i tací, kteří chtěli vyhrocené válečné situace využít a pokusit se dostat Československo z nadvlády monarchie. Za těmito plány stála skupina lidí, která se začala formovat v exilu. V jejím čele stál bývalý říšský poslanec *Tomáš Garrigue Masaryk*, poslanci vídeňského parlamentu *Alois Rašín* a *Karel Kramář*, *Edvard Beneš* a *Slovák Milan Rastislav Štefánik*. Velkou výhodou Tomáše Garrigua Masaryka byly jeho zahraniční kontakty, kterých se nebál využít. Velmi mu v tom pomohl i skotský publicista *Robert William Seton-Watson* (Rychlík a Penčev, 2013).

V létě roku 1915, kdy se v Ženevě konali akce připomínající pětisté výročí upálení mistra Jana Husa, Tomáš Garrigue Masaryk veřejně vystoupil se svým *plánem osamostatnit Československo*. Tento plán byl písemně zformulován na podzim téhož roku tzv. *Českým komitétem zahraničním*, později přejmenovaným na *Národní radu českých zemí*, což byl první politický orgán zahraničního odboje (Pekař, 1991).

Dalším Masarykovým krokem bylo vytvoření *československé legie* – skupiny vojáků bojující na francouzském, italském a ruském území za stranu *Dohody* proti Rakousku – Uhersku. Tito vojáci už byli velmi přesvědčení, že bojovat za osamostatnění Československa se vyplatí.

K této dlouho očekávané chvíli dochází poté, co už je jasné, že se konec 1. světové války blíží. 27. října 1918 zasílá rakousko-uherský ministr zahraničí Gyula Andrassy americkému prezidentu Wilsonovi nótu, ve které požaduje nezávislost států monarchie. Tato zpráva proniká do Prahy a lidé začínají slavit. 28. října 1918 vydává národní výbor ve složení *Alois Rašín*, *Antonín Švehla*, *Václav Klobáček*, *Vavro Šrobár*, *Jiří Stříbrný* a *další*, *Zákon o zřízení samostatného státu*

československého. Prvním československým prezidentem se stává *Tomáš Garrigue Masaryk*, *Karel Kramář* přijímá funkci premiéra a *Edvardu Benešovi* je přidělena funkce ministra zahraničí (Rychlík a Penčev, 2013).

Každoročně se v *Den vzniku samostatného československého státu*, 28. října, odehrává ve Vladislavském sále na Pražském hradě významná společenská událost. *Prezident České republiky* uděluje nebo propůjčuje státní vyznamenání.

2.7 Den boje za svobodu a demokracii – 17. listopad

Posledním státním svátkem v roce, který připadá na 17. listopad, je *Den boje za svobodu a demokracii*. Tento den se váže ke dvěma významným událostem. První z nich se udála v roce 1939 a ta druhá, která na ni v jistých souvislostech navazuje, se stala přesně o půl století později, v roce 1989. Nejprve k té první, která se stala v důsledku nepovolených oslav výročí vzniku Československa. 28. října 1939 se v Praze v Brně a dalších velkých městech uskuteční demonstrace proti německé okupaci. Přívrženci SS chtějí takové velké akci zabránit, proto se vydávají do ulic, kde chtějí neutichající dav zklidnit varovnou střelbou do vzduchu. Na tento útok doplatí pekařský dělník *Václav Sedláček* a na následky střelného zranění umírá o několik dní později také student medicíny *Jan Opletal*. 15. listopadu se lid složený především ze studentů, vydává opět do ulic, aby uctil památku Jana Opletala. Reakce okupační správy na tuto akci je až příliš tvrdá. 17. listopadu vydává říšský protektor *Konstantin von Neurath* na popud *Adolfa Hitlera* nařízení uzavřít všechny vysoké školy. Mnoho studentů je pozatýkáno a odvezeno do koncentračního tábora *Sachsenhausen* a devět z nich je dokonce pro výstrahu ostatních zastřeleno (Pousta, 2014). Tuto událost si dnes připomínají lidé po celém světě jako *Mezinárodní den studentstva*.

Přesuňme se teď o padesát let dopředu, do období zmítaného *komunistickým režimem*. Je 17. listopad 1989 a z pražského Albertova se vydávají tisíce studentů uctít nejen památku Jana Opletala a dalších zabitých studentů v roce 1939, ale také s cílem postavit se proti současnému režimu. Na Národní třídě ale policie proti průvodu zakročí. Někteří studenti jsou vážně zraněni. Navíc se roznese zpráva, že byl jeden ze studentů při policejním útoku zabit. I když se později ukáže, že šlo o mylnou informaci, tato událost s sebou přinese řadu protestních stávek. 19. listopadu vzniká také politické hnutí *Občanské fórum*, jehož lídr *Václav Havel* společně s dalším členy požaduje *odstoupení členů předsednictva Ústavního výboru Komunistické strany*

Československa v čele s prezidentem Gustavem Husákem, prošetření policejního útoku ze dne 17. listopadu, stanovení nových svobodných voleb a propuštění politických vězňů (Emmert, 2009).

Po dalších jednáních a dnech, kdy se po celém Československu konaly demonstrační akce, dochází 29. prosince k oficiálnímu pádu *komunistické diktatury*. 4. prosince se otevírají hranice a na sklonku roku 1989 je novým prezidentem zvolen *Václav Havel*. Jelikož v době od 17. do 29. listopadu, která vedla k pádu komunismu, nebyl nikdo zabit, bylo toto období novináři pojmenováno jako *sametová revoluce*.

3 Projektové vyučování

3.1 Deskripce projektového vyučování

Stanovit přesnou charakteristiku projektového vyučování není snadné. Za touto nejednoznačností stojí nejen dlouhý vývoj, během kterého se koncepce projektového vyučování neustále vyvíjí a upřesňuje, ale také přirozená potřeba nahlížet na tuto problematiku z různých úhlů pohledu. Níže uvádím tvrzení, se kterými se nejvíce ztotožňuji.

William Heard Kilpatrick, jeden z průkopníků projektové metody, charakterizuje projekt, *jako jasně stanovený úkol, který můžeme předložit žákovi tak, aby se mu zdál životně důležitým tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě* (Coufalová, 2006, s. 10). Dle této téměř sto let staré definice je zřejmé, že se Kilpatrick snažil především o propojenost s praktickým životem.

Průcha ve svém Pedagogickém slovníku uvádí, že *projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného či slovesného* (Průcha et al., 1998, s. 184). Autor stejně jako Kilpatrick klade důraz na nutnost propojovat projekty s reálným životem. Navíc však také vymezuje cíl projektového vyučování, kterým je konkrétní produkt.

Podle Kratochvílové se *projektové vyučování snaží o hlubší motivaci výuky, o těsné sepětí teorie s praxí a o to, aby škola byla místem, kde by dítě skutečně žilo*. (Kratochvílová, 2006, s. 28). Z tohoto tvrzení vyplývá, že se autorka snaží prostřednictvím projektového vyučování vzbudit u dětí zájem o učení.

Obecně lze tedy shrnout, že projekt je plánovaná a organizovaná činnost, která v sobě skrývá různá specifika. Důležitou roli plní téma projektu, které vychází většinou z jednoho předmětu, ale integruje poznatky z předmětů různých. Na volbě tématu se podílejí především žáci, což bývá prvotním motivačním aspektem. Zvolené téma by se mělo promítat do praktického života a škola by měla umožnit spolupráci s rodiči i širší veřejností. Role učitele se v projektovém vyučování mění. Učitel je při realizaci projektu především poradcem, který dětem pomáhá dosáhnout daného cíle.

3.2 Projektové vyučování ve výtvarné výchově

Obsah každého vyučovacího předmětu se odvíjí od předem promyšleného plánu a ani v hodinách výtvarné výchovy by to nemělo být opomíjeno. Právě projektové vyučování nám umožňuje naplánovat jednotlivé výtvarné aktivity za sebou tak, aby na sebe navazovaly a rozvíjely zvolené téma v ucelený systém. Tento princip plánování nám zajistí lepší kontrolu nad celým výtvarně-výchovným působením a umožní lépe sledovat pokroky žáků (Hazuchová, 2006).

Podle těchto výše zmíněných principů využíváme buď výtvarné řady, nebo výtvarné projekty.

3.2.1 Výtvarná řada

Jedná se o skupinu výtvarných prací, které pojí určité téma. Toto téma je nutné rozvinout a maximálně využít tak, aby bylo zajímavé a poutavé pro žáky v průběhu celé tvorby výtvarné řady. Jednotlivé práce, které jsou ztvárněny různými technikami, dohromady tvoří promyšlený celek. Výtvarné řady jsou vhodné už pro žáky mladšího školního věku, protože pomáhají rozvíjet smyslové prožitky a emoce (Roeselová, 1997).

Věra Roeselová člení výtvarné řady na tyto typy:

Výtvarný cyklus

Žákům je představen jeden společný námět a každý se ho snaží ztvárnit svým vlastním způsobem za použití různých výtvarných technik. Vzniká tak ucelená negradující výtvarná řada různých prací, kterou pojí pouze prvotní společná myšlenka. Formu výtvarného cyklu může mít soubor ilustrací ke knížce nebo cyklus studijních kreseb (Šobáňová, 2006).

Metodická řada

Metodickou řadu můžeme charakterizovat jako skupinu výtvarných prací, které odrážejí jednotlivé přípravné kroky zvolené výtvarné techniky. Tyto práce na rozdíl od výtvarného cyklu na sebe navazují. Metodická řada se využívá například pro seznámení s grafickou technikou (Roeselová, 1997).

Tematická řada

Můžeme ji považovat za jakýsi předstupeň výtvarného projektu. Zadané téma je rozvíjeno v několika rovinách. Z jednoho tématu vzniká množství výtvarných námětů. Nosným tématem

mohou být například Eskymáci. Žáci poté společně s učitelem přemýšlejí o životě Eskymáků, o jejich obydlí, oblečení či krajině, ve které žijí, čímž vznikají zajímavé výtvarné náměty (Roeselová, 1997).

Srovnávací řada

Využívat tento typ výtvarné řady přináší učiteli určitý nástroj, kterým může pozorovat svoje žáky. Tyto řady bývají velmi náročné jak na přípravu, tak i na samotnou realizaci. Zjištěné informace nám však umožní lépe porozumět výtvarným projevům našich žáků (Roeselová, 1997).

3.2.2 Výtvarný projekt

V porovnání s výtvarnou řadou je výtvarný projekt *časově náročnější*, protože se snaží zvolené téma rozštěpit na množství samostatných jednotek, které se vzájemně prolínají a ve spojení tvoří promyšlený a ucelený systém výtvarných aktivit. Vytvořit takový systém, který má řád a jednotlivé linie jsou rovnoměrně rozpracovány, bývá mnohdy velmi obtížné. Často se projekt vyvíjí z předem plánované výtvarné řady (Roeselová, 1997).

Jak už bylo řečeno, výtvarné projekty zaberou velké množství času. Od samotného plánování až po slavnostní prezentaci může uplynout až několik týdnů či měsíců. Podle zvoleného tématu se někdy nabízí realizovat projekt v terénu nebo zařadit tematické exkurze, které zájem o daný projekt ještě více umocní (Babyrádová, 2005).

V následujících řádcích bych ráda vysvětlila pojmy, které byly v mé práci v souvislosti s výtvarnou řadou a projektem již několikrát zmíněny. Jedná se o výtvarné téma a výtvarný námět.

Výtvarné téma - každá výtvarná aktivita se odvíjí od předem zvoleného tématu nebo námětu. Tématem může být obecný pojem, který žáky určitým způsobem stimuluje. Každé téma se dá výtvarně uchopit. Je však nezbytně nutné, aby žák danému tématu porozuměl (Roeselová, 1995).

Výtvarný námět - výtvarné náměty vycházejí z daného tématu a rozvíjí jej. Jednotlivé náměty chápeme jako konkrétní zaměření vyučovacích hodin. Z jednoho tématu se může vyvinout nepřeborné množství zajímavých námětů (Roeselová, 2001).

3.3 Fáze projektového vyučování

Každé projektové vyučování se skládá ze dvou částí: tzv. roviny plánování činnosti a roviny realizace plánu. Každá rovina je dále rozdělena na jednotlivé fáze, které na sebe navazují. Je nezbytně nutné, aby byla každá fáze projektu důkladně promyšlena a rozpracována (Šobáňová, 2006).

Plánování projektu

- **Analýza**

Učitel v této fázi analyzuje skupinu žáků, která se má projektového vyučování zúčastnit. Bere v potaz jejich věk, genderové uspořádání, počet a celkové klima skupiny. Také by měl mít jasnou představu o jejich výtvarných schopnostech. Učitel uvažuje nad možnostmi materiálního a finančního zajištění, které bude pro samotnou realizaci zapotřebí. Dál se rozmýšlí nad výběrem prostředí, ve kterém se bude projekt realizovat (Exler, 2015).

- **Volba tématu**

Ve volbě tématu tkví téměř celá úspěšnost projektu. Téma projektu může zvolit buď učitel, nebo samotní žáci. Vždy by však mělo být atraktivní pro obě skupiny. Vhodné téma vychází z reality a rámcového vzdělávacího programu. Některá témata mohou vycházet také z potřeb města nebo obce. Při volbě tématu musí učitel zohlednit a využít doposud získané zkušenosti a znalosti žáků. (Kratochvílová, 2006).

V některých učebnicích nebo pracovních sešitech výtvarné výchovy můžeme nalézt již osvědčené výtvarné projekty a nemusíme složitě vymýšlet vlastní. Pro příklad můžeme uvést publikaci *Výtvarná výchova v projektech I.* od profesora Igora Zhoře (Zhoř, 1995). Tato publikace je sice určena pro starší ročníky, ale jako zdroj inspirací poslouží i učitelům prvního stupně.

- **Rozpracování tématu a stanovení cílů**

Po volbě tématu přichází na řadu jeho dílčí rozpracování a stanovení konkrétních cílů. Učitel vytváří časový harmonogram jednotlivých projektových prací a podílí se na formě zapojení žáků do projektu v podobě skupin nebo jednotlivců. Žáci vyhledávají a třídí informace vztahující se k tématu a volí vhodné postupy zpracování. Učitel žáky neustále motivuje a usměrňuje, aby směřovali ke stanovenému cíli. Cíl by neměl mít podobu pouze hmotného

produktu. V rámci projektového vyučování by měli žáci dokázat spolupracovat, plánovat si svoji práci, hledat možnosti řešení a také přijmout zodpovědnost za své konání. Cíl projektu by měl být žáky splnitelný a představovat výzvu (Kašová, 1995).

Realizace projektu

- **Samotná tvorba**

Jedná se o fázi, kdy se z předem promyšleného plánu začíná stávat reálné dílo. I v průběhu této etapy, kdy už máme celkem jasnou představu o tom, jak bude projekt vypadat, může docházet k různým změnám a úpravám, na které by měl být učitel připraven. Na projektu se většinou podílejí jednotlivé skupiny žáků. Ze začátku může nastat problém v respektování názorů ostatních členů skupiny. I tyto problémy musí učitel zvládnout vyřešit (Coufalová, 2006).

- **Prezentace výsledků**

Smyslem každého projektového vyučování není jenom získání nových ucelených poznatků, ale také možnost podělit se o ně i s ostatními. Prezentovat výsledky můžeme formou výstavy buď přímo v prostorách školy, nebo na slavnostnějších místech, jako jsou muzea, kostely, nebo třeba městské či obecní úřady. O průběhu projektového vyučování můžeme také informovat na školních webových stránkách nebo v místním tisku. Takto zúročit své dlouhodobé snažení je dalším motivačním prvkem, který v dětech evokuje pocit důležitosti a napomáhá k tomu, aby žáci pracovali zodpovědně a s velkým pracovním nasazením. Každý projekt by měl být po celou dobu dokumentován, což je nezbytnou podmínkou výstavy (Tomková et al., 2009).

- **Hodnocení a reflexe**

Poslední etapou projektového vyučování je hodnocení a reflexe. Kvalita práce žáků by měla být při dlouhodobých projektech hodnocena nejen v závěru, ale také v průběhu celého projektového vyučování. Učitel by měl při hodnocení vyzdvihnout to, co se žákovi podařilo a také poradit, čemu se má příště vyhnout. Žák by si měl odnášet především rady do další práce. Z těchto důvodů je vhodné využívat slovní hodnocení (Maňák, 2003). Reflexe neboli zpětná vazba je „*uvědomovaný a slovně sdělitelný proces*“. Je to ohlédnutí a uvažování nad

vykonanou prací prostřednictvím vlastních pocitů a zážitků, kdy mezi sebou porovnáváme minulost a přítomnost (Slavík, 1997, s. 68).

3.4 Typy projektů

Projekty lze dělit podle různých kritérií. Stejně, jako existuje určitá rozpolcenost v definování projektového vyučování, tak i v jednotlivých typologiích nalezneme určité odlišnosti. Ve výtvarných projektech využíváme především tohoto členění.

- *Podle účelu* – účel projektu se odvíjí od stanového cíle. Ve výtvarné výchově můžeme využívat projekty například za účelem seznámit žáky s vybraným uměleckým slohem nebo s cílem vytvořit výstavu pro účely obce.
- *Podle vztahu k učivu a vyučovacím předmětům* – ve výtvarném projektu nebo řadě se můžeme zabývat učivem, které je primární pro jiný předmět. Jako příklad můžu uvést moje zvolené téma „Státní svátky České republiky“, se kterým se žáci seznamují především v hodinách vlastivědy.
- *Podle navrhovatele* – navrhovatelem projektu mohou být samotní žáci, potom hovoříme o tzv. žákovském projektu, nebo učitel, kdy projekty nazýváme umělými.
- *Podle místa trvání* – Výtvarné projekty probíhají především ve třídách nebo v prostorách k tomu určených – jako jsou výtvarné dílny či ateliéry. Využít můžeme také venkovní prostory či galerie.
- *Podle délky trvání* - dle této kategorie dělíme projekty na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Dlouhodobé projekty bývají náročnější a zpravidla se na nich podílí i větší počet žáků a učitelů.
- *Podle počtu zapojených žáků* – na projektovém vyučování se může podílet různý počet žáků, vše se odvíjí od konkrétního projektu. Většinou se uplatňují skupinové práce, ale výjimkou nejsou ani práce individuální. Při náročném projektu často spolupracuje i několik tříd současně. V posledních letech se také rozmáhá trend spolupracovat se školami v zahraničí (Coufalová, 2006).

3.5 Výhody a nevýhody projektového vyučování

Každá vyučovací metoda má své *slabé i silné stránky*. V podstatě ale můžeme říct, že výhody projektového vyučování převažují.

Výhody

Jedním z velkých pozitiv projektového vyučování je jeho *motivační síla*, která začíná již volbou tématu. Pokud to podmínky dovolí a výběrem jsou pověřeni žáci, zaujetí a zájem o projektové vyučování ještě více stoupá. Žáci jsou vnitřně motivováni, pociťují za svůj výběr patřičnou zodpovědnost a snaží se svůj projekt zdárně dokončit (Henry, 1994).

Mnohem častěji se ve výtvarné výchově setkáváme s takzvanou *vnější motivací*, kdy téma i jednotlivé náměty volí učitel. I takový projekt se může stát úspěšným, je-li učitel dobře připraven a dokáže své žáky patřičně zaujmout. I v tomto případě je ale nutné, aby učitel žákům poskytl určitou volnost a stal se především koordinátorem či rádcem při výtvarném zpracování (Coufalová, 2006).

Za další výhodu můžeme označit *samotný produkt*, který je podstatnou podmínkou každého projektového vyučování. Žáci si uvědomují smysl své práce a vidí její přínos v podobě určitého výsledku (Koten, 2009).

Projektové vyučování učí také *spolupracovat a plánovat si svou činnost*, což je pro budoucí život každého žáka velmi důležité. V pracovním kolektivu se dále *učí toleranci a pochopení*, čímž rozvíjí svoji osobnost (Coufalová, 2006).

Konkrétně v projektovém vyučování ve výtvarné výchově můžeme spatřovat velký přínos *v zapojení více smyslů do vyučování*, což prosazoval již v 17. století Jan Ámos Komenský. Díky výtvarnému zpracování si žáci dané učivo *lépe a trvaleji osvojí* (Čapková, 1987).

Ve výtvarných projektech žák *uplatňuje své city a osobitý pohled*. Tím, že žák není ve výběru výtvarných technik striktně omezován a je mu dovoleno částečně *řídít své nápady, rozvíjí tvořivé myšlení* (Petty, 2013).

Nevýhody

Nevýhody můžeme spatřovat především *v náročném přípravě*. Ale i nad takovým příkořím se dá polemizovat. Vždy záleží na samotném učiteli. Úsilí vložené do přípravy projektu se v závěru vrátí v podobě úspěšné realizace. Další problém může nastat ze strany žáků, kdy je zvolené téma

dostatečně neosloví nebo je pro ně technicky náročné. Hodiny výtvarné výchovy se rázem mohou proměnit v neoblíbený předmět. Učitel musí umět přijmout roli poradce, který svými radami napomáhá citlivě usměrňovat iniciativu žáků a dodržovat zvolený plán projektu (Roeselová, 1997).

4 Výtvarné techniky

V současné době existuje řada *zajímavých technik*, které jsou dostupné už pro žáky na 1. stupni základních škol. Výběr vhodné techniky se odvíjí od *stupně žákových schopností*, od *materiálního zajištění* a především od *výtvarného problému či námětu*. Každý námět potřebuje jiné výtvarné řešení. Správný pedagog by měl žákům taková řešení ukázat a postupně jim umožnit, aby si volili svá vlastní. Učitel dbá také na to, aby žáky seznámil nejen s tradičními technikami, ale také s technikami netradičními za využití rozmanitých materiálů.

Členění výtvarných technik, kterým se budu v této kapitole podrobněji zabývat, pochází z knihy *„Techniky ve výtvarné výchově“*. Autorka Věra Roeselová dělí výtvarné techniky na kresbu, malbu, grafiku, plastickou a prostorovou tvorbu a na soudobé výtvarné postupy (Roeselová, 1996).

4.1 Kresba

Kresba patří mezi nejstarší používané výtvarné techniky. Hlavním výrazovým prostředkem je linie založená na kontrastu světlých a tmavých ploch. Podle zvoleného materiálu rozlišujeme kresebné techniky suchou a mokrou stopou.

Kresba suchými materiály

Kresba tužkou – tužka je pro každého kreslíře tím nejlacinějším a nejdostupnějším prostředkem. Tužky bývají označovány písmenem H (hard – tvrdý) nebo B (black – černý). Stupnice H – 8H značí tvrdost tuhy, měkkost tuhy je označena škálou B – 8B. Čím větší číslo, tím větší tvrdost nebo měkkost tuhy. Tvrdší tužka zanechává světlejší stopu a její tuha obsahuje více jílu. Měkká tužka vytváří tmavší stopu a v tuze je více grafitu. Pro kresbu u dětí volíme ze začátku tužky s měkkčí tuhou, protože zanechávají silnější stopu a pomáhají kreslíři uvolnit ruku. Za výhodu můžeme považovat i to, že se dají tyto tužky lépe rozmazat (Kuchař, 1968).

Kresba uhlem – výhoda uhlu spočívá především v jeho rychlém a snadném nanášení na podklad, a také v intenzitě čar, která se dá různými způsoby měnit. Uhel je nejměkčí kresebný materiál. Existuje uhel přírodní a lisovaný. Přírodní uhel se vyrábí z větviček lípy, vrby či břízy, které se vypalují bez přístupu vzduchu. Přírodní uhel se vyznačuje svou velkou křehkostí. Lisovaný uhel je většinou vyroben z prachu černého uhlí s příměsí rostlinného pojiva. V porovnání s přírodním

uhlem kreslí sytější a dá se hůře vygumovat. Můžeme jej sehnat v podobě různě širokých válečků nebo jako zasazený do dřívka, vzhledově připomínající tužku (Teissig, 1986).

Kresba rudkou – rudky mohou být opět dvojího druhu – umělé a přírodní a vyskytují se v odstínech od červené až po hnědé barvy. Kresba rudkou je vhodná spíše pro starší žáky, protože pro sytější kresbu je nutné na rudku intenzivněji zatlačit, což po čase u menších dětí může vyvolat únavu a nezájem o danou techniku. Výhodou rudky je to, že se její stopa nerozmazává (Parramón, 2000).

Kresba mokřými materiály

Perokresba – hlavním znakem perokresby je její stálost. Stopa pera se na rozdíl od grafitové tužky či uhlí velmi těžko opravuje. Z tohoto důvodu je nutné začínat s perokresbou až po důkladném seznámení s kresbou tužkou, uhlem a rudkou. Existuje celá řada per. Na základních školách se v hodinách výtvarné výchovy používají především redisová pera se zašpičatělým hrotem. Vzhled stopy pera se odvíjí nejen od zvoleného hrotu, ale také od použité barvy. Nejčastěji se využívají vodou ředitelná tuše a inkousty různých barevných odstínů. Perokresba se velmi často využívá s kombinací dalších výtvarných technik (Smith, 2000).

Kresba dřívkem – kresba dřívkem je typická svou z počátku silnou a postupně slábnoucí stopou. Ve školních podmínkách používáme nejčastěji tvrdé bambusové špejle se špičatým hrotem.

Kresba štětcem – Pro kresbu tuší používáme především štětce špičaté. Štětec namočený do tuše zanechává sytou linku. Pro potřebu světlejšího odstínu můžeme tuš ředit vodou. Velmi záleží také na držení štětce a tlaku, který na něj vyvíjíme (Curnow, 2013).

Kresba fixem – V poslední době se ve školách velmi často využívá kresba fixem. Fix je oblíbený díky svému plstěnému hrotu, který se nemusí namáčet. Hrot fixy může být kulatý, zkosený a různě široký. Fixy se širokým hrotem se nazývají značkovače. Kresba fixem je výrazná. Na trhu existuje celá řada barevných odstínů. Používaná barva je ředitelná vodou nebo lihem.

4.2 Malba

Techniky malby dělíme stejně jako techniky kresby na malbu mokřými nebo suchými barevnými materiály. Malba se vyznačuje plošným nanášením barvy na podklad.

Malba suchými materiály

Pastelové tužky – pastelky – malba pastelovými tužkami se nachází na pomezí kresby a malby. Ve škole je hojně využívána. Pro žáky mladšího školního věku jsou doporučovány pastelky měkké, které bez většího tlaku zanechávají výraznou stopu. V posledních letech se s oblibou využívají tzv. *progressa*, tlusté barevné tuhy válečkovitého tvaru, které jsou před případným zlomením chráněny pouze lakovou vrstvou (Parramón, 1996).

Měkké a tvrdé pastely – měkké pastely známé také pod názvem křídové pastely, jsou vyráběny většinou ve formě válečků obalených ochranným papírem. Měkké pastely jsou velmi křehké a mají tendenci se rozmazávat. Je tedy nutná fixace. Vhodným řešením může být namáčení pastelů do mléka s lepidlem, které zajistí, aby barva držela pevně na podkladu (Kuchař, 1968). Pro malbu pastelem využíváme raději přírodní papír s hrubší strukturou. Tvrdé pastely mívají tvar hranolu a jsou podobně jako *progressa* chráněny lakem. Jejich výhoda spočívá v možném seříznutí do špičky, která umožňuje přesnější obrysy (González Olmedo, 1998).

Olejové pastely – na rozdíl od předešlých pastelů obsahují vosky a tuk, který zabrání tomu, aby se olejový pastel na podkladu téměř nerozmazával. Pro svou odpudivost vody je vhodné kombinovat olejové pastely s akvarelovými nebo akrylovými barvami (Kuchař, 1968).

Voskové pastely neboli voskovky, obsahují na rozdíl od olejových pastelů, kterým jsou velmi podobné, méně pigmentu a velké množství vosku zabraňující jejich smazatelnou z povrchu. Na základních školách se voskové pastely s oblibou využívají v dekorativní činnosti a v kombinované technice, která spočívá v jejich překrytí například tuší a následném seškrabání. Voskové pastely jsou v dnešní době využívány také při populární metodě zvané enkaustika, kdy jsou nanášeny v horké roztavené podobě (KOH-I-NOOR HARDTMUTH, ©2007-2016).

Akvarelové pastely - vzhledově se podobají klasickým pastelkám, ale jejich přednost spočívá v tom, že se mohou za pomoci štětce a vody roztírat. Druhý způsob použití je samotné namáčení hrotu pastelky.

Malba mokřými materiály

Akvarelové barvy neboli vodové barvy jsou pro žáky nejdostupnějším materiálem. Školní akvarelové barvy nazývané anilinky se dají nejčastěji koupit v paletě po 12 nebo 24 tónech. Je nutné počítat s tím, že akvarelové barvy po zaschnutí zesvětlí (Parramón a Fresquet, 1998).

Akvarelové barvy se s oblibou používají jako barevné médium při kolorované kresbě, ve které je základem kresba tuší nebo tužkou. Touto technikou bývají vytvářeny především knižní ilustrace.

Kvaš (z francouzské gouache a italského guavo) – jedná se o výtvarnou techniku, která spočívá v nanášení barev podobajících se akvarelu. Hlavní rozdíl mezi těmito barvami je takový, že kvašových barvy obsahují větší množství glycerinu a jsou neprůhledné (Losos, 1994).

Temperové barvy – Základem jsou opět barevné pigmenty, které jsou spojeny přírodní nebo umělou emulzí. Temperové barvy mají v hodinách výtvarné výchovy nezastupitelné místo. Díky své krycí schopnosti je můžou žáci nanášet nejen na papír, ale také na dřevo či sklo. Po zaschnutí jsou matné. Pro zpestření můžeme se žáky jednoduchým způsobem připravit tzv. vaječnou temperu, která je stálejší a po zaschnutí tolik nezmatní. Takovou barvu připravíme z pigmentového prášku, destilované vody, zahuštěný lněný olej a samozřejmě vaječný žloutek, který nám vytvoří požadovanou emulzi (Cejpková, 2015).

Akrylové barvy a olejové barvy – s těmito barvami se ve školách už tolik neseťkáváme. Akrylové barvy jsou stejně jako akvarelové ředitelné vodou a po zaschnutí vytvoří vrstvu, která je již vodovzdorná. Při zředění olejových barev musíme použít terpentýn, lněný olej nebo směs obou.

Akrylové tónovací barvy – tyto barvy plní svůj účel při malířských interiérových pracích, ale skvěle poslouží také jako levný prostředek v hodinách výtvarné výchovy. Musíme počítat s tím, že jsou tyto barvy v porovnání s temperovými o něco řidší. Lze s nimi malovat i na velké kartony nebo malířská plátna, jejichž rozměrná plocha dokáže absorbovat velké množství barvy.

4.3 Grafika

Toto slovo, které má svůj původ v Řecku, označuje výtvarnou techniku nebo dílo, které je možné rozmnožit ručním postupem na určitý počet exemplářů, které mají svoje číslo výtisku a signaturu – podpis autora (Altmann, 2006). Každý takový exemplář vychází z původní matrice. Znamená to tedy, že za grafiku nemůžeme považovat reprodukci exempláře.

Přípravné grafické techniky

Hry s otisky – na otisky můžeme použít různé materiály. Nejčastěji jsou využívány drobné přírodniny, jako květy či listy rozmanitých tvarů. Zvolený předmět se přetře dostatečným množstvím barvy a poté otiskne.

Kreslený monotyp neboli protisk - k prvním pokusům nám dobře poslouží uhlový papír, na jehož barvicí stranu položíme kancelářský papír, na který tužkou nebo perem nakreslíme požadovaný motiv. U menších dětí zajistím papír proti posunu kancelářskými svorkami. V dalším kroku můžeme místo uhlového papíru použít skleněnou desku s nanesenou tiskařskou barvou. Postup je dále stejný.

Rytá kresba na voskovém podkladu – tento postup byl již zmíněn v souvislosti s voskovými pastely. K vyrývání můžeme použít jehlu, hřebík nebo konec kancelářské sponky.

Gumotisk – základem je rytý kresba perem nebo dřívkem a klovatinou působící jako rezerváž, poté následuje překrytí tiskařskou barvou. Po vymytí klovatiny vynikne bílá kresba na tmavém podkladu.

Rytá kresba do podkladku ze zaschlé klovatiny – v klovatině vzniklou rytinu zatíráme barvou. Tato technika má dětem nastínit představu rytím rydlem.

Tisk z výšky

Jedná se o nejstarší grafickou techniku. Otisknuty jsou ty části matrice, které leží v jedné rovině a jsou nejvyšší. Vyhroubené stopy, do kterých není nanесena barva, zůstávají bílé (Malý, 2005).

Mezi tisk z výšky řadíme *tisk ze šablon, z koláže, papírořez, sádroryt a linoryt*.

Tisk z hloubky

Je založen na opačném způsobu. Tentokrát se barva vtírá do vyrytých ploch a z vystouplých se zase smývá. V závěru pak na papíře vidíme otisk vyryté linie.

K technikám tisku z hloubky patří *papírorýt nebo suchá jehla*.

Tisk z plochy

Ze všech tří technik byl vynalezen jako poslední. Plocha, ze které se tiskne, je ve stejné rovině, přesto zůstávají některé části neotisknuty. Brání tomu chemikálie, které zamezí nánosům barvy.

Tiskem z plochy může být kamenotisk – *litografie*, která se ale ve školách nevyužívá (Odehnal, 2005).

Grafické soudobé techniky – xeroxová technika a počítačová grafika

Trendem poslední doby jsou *moderní technologie*. I žáci, kteří nemají příliš kladný vztah k výtvarné výchově, si většinou s velkým nadšením práci s technikou vyzkouší. *Tiskárny a kopírovací stroje* přinášejí nový rozměr výtvarných prací. Umožní nám zmenšit, zvětšit, přetočit a následně reprodukovat nejen tištěný text, fotografie či obrázky ale také různé předměty, jako jsou těstoviny, přírodniny, části lidského těla nebo třeba látky různých vzorů a struktur. Výsledkem jsou většinou černobílé kopie zdůrazňující světlo a stíny, které děti dále výtvarně zpracovávají – nejčastěji formou koláže či dokreslováním (Cikánová, 1998).

Počítačová grafika vyžaduje kromě výtvarného citění, osvojení speciálních programů. Je to perspektivní a rychle se rozvíjející obor, který již postupně začíná pronikat i na základní školy. Z počátku se děti učí pracovat v programu Malování, s přibývajícím zkušenostmi a věkem si najdou zálibu hlavně v programech na úpravu fotografií (Adobe Photoshop, Zoner Photo Studio18 aj.) (Kovářová, 2004).

4.4 Plastická a prostorová tvorba

Tato tvorba navazuje na dětské činnosti, mezi které patří například stavění sněhuláků vytváření báboviček na pískovišti nebo skládání věží z různých stavebnic. Zmíněná forma hry, která je založena na poznávání a manipulaci s různými materiály, je již pro děti předškolního věku velkým lákadlem a zábavou. Chuť tvořit plastické a prostorové objekty většinou přetrvává i do dalších let. V plastické a prostorové tvorbě žáci hapticky a vizuálně vnímají prostor, objem a povrch. Zabývají se kompozičními vztahy a konstrukčními zákonitostmi (Roeselová, 2004).

Mezi prostorovou tvorbu řadíme tyto výtvarné činnosti:

Modelování – nejběžnějším a zpočátku nejpoužívanějším materiálem je plastelína. Levnější variantou je domácí modelína, jejíž nevýhodou je kratší trvanlivost. Pro modelování objektů dále využíváme keramickou hlínu, modurit, polymerové hmoty (FIMO), samotvrdnoucí hmoty, polystyren, jíl, písek či slané těsto. Velké využití nabízí také sádra. Mokrou sádru můžeme modelovat nebo s ní vylévat formy.

Tvarování – jedná se o formování poddajných materiálů, jejichž vlastnosti je nutné respektovat. Nejvhodnějším materiálem pro tvarování je papír, který je k sehnání v mnoha podobách.

Tvarovat můžeme také, *folie, pletivo, textil, plech* aj. Žák si při práci s těmito materiály také osvojuje manipulaci s jednoduchými nástroji, jako jsou nůžky, kleště či kladívko.

Konstruování neboli skládání prostorových a plošných objektů z jednotlivých částí. Žáci mohou použít přírodniny (dřevo v různé podobě, listy, květy, plody, kameny), tkané a netkané textilie, PET lahve, korkové zátky, novinový papír, různé druhy krabiček, ruliček, a jiných odpadních materiálů. Jednotlivé prostředky můžeme také kombinovat.

4.5 Soudobé výtvarné techniky

4.5.1 Neklasické techniky

Koláž – z francouzského *college* znamená lepení (Baleka, 1997). Nejčastěji vytváříme tzv. papírovou koláž, která spočívá v nalepování natrhaných nebo nastříhaných kousků papíru na podklad. Papír různé barvy, struktury i tloušťky můžeme kombinovat i s dalšími materiály (textilie, přírodniny atd.)

V souvislosti s koláží hovoříme také o *roláži, dekoláži a proláži*.

Roláž – vybraný obrázek nebo fotografii rozstříháme na pruhy, které poté lepíme na podklad vedle sebe s malými mezerami.

Proláž – od výše zmíněné roláže se proláž liší tím, že je k jejímu vytvoření potřeba dvou a více obrázků. Po nalepení na podklad dochází k vzájemnému prolnutí.

Dekoláž – neboli strhávaná koláž, jejímž principem je odkrývání vrstev papíru. Původně se dekoláží označovala výtvarná díla, která vznikla strháním částí plakátových ploch. Na základních školách se v současné době pro tuto techniku využívá nejčastěji karton (Sitarčíková, 2006).

Muchláž - froasáž – k muchláži je zapotřebí kancelářský papír, který se nejprve zmuchlá a následně narovná. Na takto připravený papír nanášíme nejčastěji vodové barvy. Po zaschnutí dle vlastní fantazie zvýrazňujeme přehyby papíru.

frotáž – přenášení struktury povrchu na papír nejčastěji měkkou tužkou, pastelkou, rudkou nebo uhlem.

Papírořez – na tuto techniku potřebuje 2 papíry – jeden z nich se bude prořezávat zalamovacím nožkem, druhý bude sloužit jako podklad, kterým se vyřezaný motiv zvýrazní. Jako podklad můžeme využít pergamenový papír, čímž nám vznikne díky jeho charakteristické průsvitnosti, *papírová vitráž*.

Mozaika – plošná výtvarná práce, která se vytváří lepením drobných pravidelných částí různých materiálů vedle sebe. Tradiční mozaika se vyrábí nejčastěji ze skleněných nebo keramických hranolků, které jsou vsazovány do měkké omítky. S dětmi se běžně místo těchto materiálů používají různé druhy papírů, PET víčka, obložky, mušle nebo CD disky (Šmikmátorová, 2008).

Kaširování a pappmaché – technice kaširování se říká také vrstvení. Zvolený předmět (nafukovací balónek, PET láhev, miska atd.) je překrýván několika vrstvami novinového či toaletního papíru, který se před nalepením namáčí do vody, ve které je rozpuštěný škrob s příměsí lepidla na tapety. Po zaschnutí se nanáší nejprve bílá podkladová barva, na kterou poté můžeme malovat. Pappmaché je papírová hmota, která je svou konzistencí podobná kaši. Můžeme ji koupit v obchodě nebo si ji vlastnoručně vyrobit. Na výrobu je potřeba horká voda, ve které se nechá alespoň hodinu bobtnat novinový papír. Poté vše rozmícháme tyčovým mixerem, přebytečnou vodu vytlačíme přes utěrku, přidáme přiměřené množství lepidla na tapety a stejné množství jakéhokoliv lepidla na papír a s takto vzniklou kaší pracujeme obdobně jako se samotvrdnoucí hmotou (Pedevilla, 2011).

Textilní batika – stará technika barvení látky. V současné době se batika dělí na klasickou neboli vyvazovanou, šitou, skládanou, sypanou, dále batiku zastudena, savování a voskovou batiku (Skarlentová a Vechová, 2005).

Vosková batika – technika voskové batiky spočívá v nanášení rozehřátého vosku na látku. Vosk vytváří tzv. rezerváž, což znamená, že látka, která je voskem pokryta, zůstává v původní barvě. Po nanošení několika vrstev a následném přetření celé látky voskem, necháme textilií uschnout. Poté na celou plochu látky rozložíme noviny nebo kuchyňské utěrky a od krajů postupně přežehlíme. U voskové batiky můžeme vyzkoušet také tzv. krakelování – neboli popraskání vosku, kdy vzniklými trhlinkami proniká do látky barva, čímž se vytváří zajímavý efekt (Hamplová, 2006).

4.5.2 Objektová a akční tvorba

Tato tvorba je založena na *prožitku*. Žákům jsou předkládány různé výtvarné aktivity, kterými se s využitím vlastních smyslů učí vnímat zákonitosti přírody, pocity svoje i ostatních žáků, nebo poznávat vztahy mezi různými předměty. Tyto činnosti vyvolávají v žácích představy, které využívají pro následující výtvarné zpracování. Každá taková aktivita by měla být prostoupena dialogem mezi žákem a učitelem (Slavíková at. al, 2015). Do objektové a akční tvorby řadíme:

Dialogy s předměty - vytváření příběhů a sbírek, komponování harmonických a disharmonických celků, hra s přírodninami (Jašurková, 2015).

Zkušenosti vlastního těla – zanechávání stop, hmatové prožitky, malování na tělo – body-art

Land art – umění země, výtvarné činnosti přecházejí z ateliérů do přírody. Jedná se o zásah v přírodě a propojování neobvyklých materiálů s přírodními. Hlavním cílem je vlastní prožitek (Bečvářová, 2015).

I. PRAKTICKÁ ČÁST

5 Příprava výtvarného projektu

5.1 Volba tématu

Jak již bylo v úvodu diplomové práce řečeno, toto téma jsem si vybrala z toho důvodu, abych zlepšila povědomí žáků o státních svátcích. Učivo o státních svátcích se na mnohých školách nevyučuje v rámci jedné probírané látky. Žáci 1. stupně základní školy se s tímto učivem setkávají většinou v hodinách vlastivědy, a to pouze okrajově a v různých časových intervalech. Tento fakt považuji za jeden z největších důvodů, proč jsou tyto znalosti nejen žáků, ale i další české populace tak mizivé. Výtvarný projekt na téma Státní svátky České republiky může tento problém vyřešit, protože umožňuje poučit žáky o této problematice komplexně. Dalším důvodem této volby byl i můj osobní zájem o toto téma.

5.2 Stanovení cílů

Aby se mohl výtvarný projekt vyvíjet jasným směrem, bylo nutné stanovit si na jeho začátku určité cíle. Zde uvádím 3 hlavní.

1. *Zprostředkovat znalosti o státních svátcích co největšímu počtu žáků (uskutečnit závěrečnou vernisáž a po jejím skončení trvale nainstalovat všechny výtvarné práce po celé škole, aby je žáci měli neustále na očích).*
2. *Seznámit žáky s výtvarnými technikami, se kterými se doposud ještě neseťkal (vosková batika, kašírování, bodypainting, papírová vitráž,...).*
3. *Umožnit žákům vzájemně spolupracovat, rozhodovat o průběhu projektu a podílet se na jeho tvorbě.*

5.3 Výběr žáků

Další krok přípravy spočíval ve výběru žáků. Z důvodu náročnosti tématu jsem zvolila žáky 5. ročníku. Realizovat projekt Státní svátky České republiky mi umožnila Základní Škola, Smetanova 745, Chotěboř. Je to škola, kterou dobře znám, protože jsem ji sama devět let navštěvovala.

5.3.1 Charakteristika ZŠ Smetanova Chotěboř

Tato škola se nachází v ulici Smetanova 745 v Chotěboři, v mém rodném městě, které leží v kraji Vysočina. Jedná se o školu plnoorganizovanou s kapacitou 840 žáků 1. až 9. ročníku. V každém ročníku jsou 2 až 3 paralelní třídy. Součástí školy je i školní družina, která může poskytnout zázemí pro 170 žáků. Celá budova školy se skládá ze tří průchodných částí. První část je složena ze dvou pavilonů pro 1. a 2. ročníky, zbylé dvě části slouží ostatním žákům. Ve všech budovách školy se nachází celkem 32 tříd, z toho 7 je odborných učeben pro výuku cizích jazyků, přírodopisu, zeměpisu, fyziky, chemie, hudební a výtvarné výchovy. Ostatní třídy jsou dostatečně prostorné, na 1. stupni jsou u osmi tříd pracovní koutky, které učitelé se svými žáky hojně využívají. Na škole se také nachází keramická dílna, jejíž součástí je i keramická pec. Jednou týdně se tady schází kroužek keramiky. Škola disponuje moderním zařízením. 7 tříd je vybaveno interaktivní tabulí, v dalších čtyřech je k dispozici dataprojektor. Žákům je umožněn volný přístup k internetu a ke kopírce. Škola ve spolupráci s družinou nabízí žákům velké množství kroužků zaměřených na rukodělnou činnost (keramika, šikovné ruce, vaření), sportovní aktivity (orientační běh, gymnastika, atletika, florbal, volejbal, basketbal, míčové hry) a kroužky hudební (hra na zobcovou flétnu a kytaru). V roce 2010 byl v přízemních prostorách bývalé jídelny vybudován školní klub Smetánka. Součástí tohoto klubu je školní knihovna, cvičná kuchyňka a herna. Vzdělávání žákům poskytuje pedagogický sbor složený z 34 učitelek a 3 učitelů. Všichni učitelé mají vysokoškolské vzdělání.

Obrázek 1: Základní škola, Smetanova 745 Chotěboř

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.2 Charakteristika tříd podílejících se na projektu

Do výtvarného projektu Státní svátky České republiky byli zapojeni žáci 5. ročníku. Konkrétně se jednalo o třídy 5. A a 5. B. Zapojit do projektu paralelní třídu 5. C mi z důvodu vážných kázeňských problémů těchto žáků umožněno nebylo. Možná by ale právě tato metoda výuky zaměřená na spolupráci přispěla ke zlepšení vztahů mezi dětmi.

Obě zúčastněné třídy, 5. A i 5. B, jsou složeny z 22 žáků. Chlapců i děvčat je přibližně stejný počet. Výtvarná výchova probíhá v 5. ročnících dvě vyučovací hodiny týdně (tzn. 90 min).

5.4 Stanovení předběžného harmonogramu

Po volbě tématu, stanovení nejdůležitějších cílů a zajištění skupiny žáků, která se na realizaci bude podílet, bylo nutné vytvořit si předběžný *harmonogram výtvarného projektu*. Tady je jeho bodový nástin:

- **Výběr námětů**

Volba námětů byla v tomto případě zcela jasná, protože se odvíjela od státních svátků: 7 státních svátků = 7 výtvarných námětů (*Den obnovy samostatného českého státu – 1. 1., Den vítězství – 8. 5., Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – 5. 7., Den upálení mistra Jana Husa – 6. 7., Den české státnosti – 28. 9., Den vzniku samostatného československého státu – 28. 10., Den boje za svobodu a demokracii – 17. 11.*)

Původním plánem bylo vytvořit 7 výtvarných prací (výtvarných celků). V průběhu práce vznikly ještě další 3: Holocaust – živé obrazy, Časová osa a didaktická hra.

- **Rozpracování jednotlivých námětů**

Tato fáze byla časově nejnáročnější. Bylo nutné vybrat takové výtvarné techniky, kterými by se dal daný námět vhodně ztvárnit. Na výběru technik se podíleli také žáci.

- **Zajištění výtvarných potřeb**

Většinu výtvarných potřeb jsem zajišťovala já, z vlastních finančních prostředků. Bylo nutné obstarat například černý samet, malířské plátno, barvy na textil, glitrová lepidla, akrylátové tónovací barvy, sádro, škrob, různé druhy izolep a papírů (pergamenový papír), ale také přírodní materiál (větve).

- **Promyšlení organizace činností**

Na této fázi jsem spolupracovalo se třídními učitelkami, které jsem nejprve seznámila s cíli projektu. Organizace práce byla velmi náročná, protože se během každé vyučovací jednotky pracovalo na 4 až 5 výtvarných celcích. Tvorba každého celku trvala přibližně 3 vyučovací jednotky (tzn. 270 min).

- **Realizace projektu a jeho následná prezentace** - o průběhu této etapy se podrobně zmiňuji v následující kapitole.

6 Realizace výtvarného projektu

První společná hodina se uskutečnila na začátku ledna 2016. V rámci hodiny vlastivědy jsem žákům představila všech 7 státních svátků a *nastínila průběh a cíl výtvarného projektu*. V úvodu této hodiny jsem se žáků nejprve zeptala, zda si myslí, že je důležité znát názvy státních svátků. Většina, dle mého očekávání, odpověděla, že ne. Proto jsem žákům položila další otázku. Myslíte si, že bychom měli porozumět historickým událostem, které významně ovlivnili naši současnou společnost, zvyky a tradice? Po této otázce už byly téměř všechny ruce nahoře. V další části hodiny jsem se snažila prověřit vědomosti žáků. Na tabuli bylo nalepeno 14 kartiček, 7 s názvem státního svátku, 7 s datem. Žáci chodili postupně k tabuli a spojovali správné dvojice kartiček. Po této aktivitě následovala soutěž. Děti jsem rozdělila na 2 skupiny a každé přiřadila jednu hrací kostku. Cílem této soutěže bylo získat co nejvíce bodů za správně zodpovězené otázky o státních svátcích (Příloha 1). Možný zisk bodů se odvíjel od hodnoty padlé na kostce po jejím hodu. Za špatně zodpovězené otázky body odečítány nebyly. Tato aktivita mi pomohla zjistit nejen znalosti žáků, ale také jejich smysl pro spolupráci, na který byl v průběhu další práce kladen velký důraz. V poslední části hodiny žáci pracovali ve dvojici. Každé dvojici jsem přidělila sáček s 28 kartičkami (7 x název státního svátku, 7 x datum, 7 x obrázek, 7 x popis historické události). Žáci měli za úkol tyto kartičky rozdělit na 7 skupin – viz příloha. Na závěr jsem se žáků ptala na jejich představy, nápady, a přání ohledně tohoto výtvarného projektu. Přestože jsem již měla hrubou představu o výsledných pracích, tyto požadavky jsem akceptovala, což je jedním z hlavních znaků výtvarného projektu. Obdobně probíhala hodina vlastivědy i druhý den, ve třídě 5. B.

Další týden jsme začali s realizací projektu. Začátek hodiny jsme využili k organizačním činnostem. Nejprve jsem žákům představila výtvarné náměty. Poté měli děti chvíli na to, aby si vybrali námět, který je oslovil. Třída 5. A si dokonce vymyslela jeden vlastní. Někteří žáci se nemohli rozhodnout, který námět zvolit, proto jsme jim s pomocí třídní učitelky poradily vybrat ten pravý. Nutno dodat, že učitelky své žáky znají velmi dobře a jejich pomoc s výběrem se opravdu vyplatila.

Třída 5. A vytvořila čtyři výtvarné celky: *Tanky a zbraně z období druhé světové války, Národní strom se státními symboly, Sametovou revoluci a Časovou osu s karikaturami*. Třídě 5. B se podařilo dokončit pět výtvarných prací: *Živé obrazy s tematikou holocaustu, Mozaiku svatého Václava, Upálení mistra Jana Husa očima dětí, Obrazy hlaholice a slovanských bratů Cyrila a*

Metoděje, Roláž významných osobností první republiky. Celkem bylo vytvořeno 10 prací – 7 výtvarných celků týkajících se státních svátků, 1 výtvarnou práci s tematikou holocaustu, časovou osu a výtvarnou hru vlastní tvorby. Tvorba výtvarných prací probíhala v kmenových třídách, počítačové učebně a cvičené školní kuchyni.

6.1 Tvorba výtvarných prací

V následujících tabulkách bude popsán průběh každé výtvarné práce (celku).

6.1.1 Národní strom se státními symboly

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:		Den obnovy samostatného českého státu – 1. leden
Název výtvarné práce (celku):		Národní strom se státními symboly ČR
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Žák kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku.
Dílčí výstup dané aktivity:		Žák dokáže využít zadané výtvarné techniky k docílení požadovaného výsledku, tyto techniky umí pojmenovat.
Učivo	Obsahová doména:	Ověřování komunikačních účinků
	Konkrétní učivo:	Prvky lineárně obrazného vyjádření – linie, barvy.
Metodické poznámky:	Motivace:	Motivací pro žáky byla samotná technika, se kterou se setkali úplně poprvé.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Vytvořte národní strom v barvách státní trikolóry a různými technikami ztvárněte státní symboly, které poté na daný strom pověsíme (HODNOTÍM: spolupráci, spravedlivou dělbu práce, přesnost ztvárnění státních symbolů)
	Vazby k výtvarné kultuře:	<i>Land art – „Tree Cozy“ od Carol Hummel</i>
	Použitá technika:	Kombinovaná Státní strom: kašírování + malba akrylátovými tónovacími barvami. Státní symboly: malba temperou, kresba fixem.

	Bodový scénář vyučovací jednotky:	<p>1. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Kaširování jednotlivých větví a kmene (papírová role) – 40 min • Zkompletování větví a kmene, usazení do květináče a následné zalití sádrou – 30 min • Úklid – 10 min <p>2. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Malba stromu akrylátovými tónovacími barvami – 70 min • Úklid – 10 min <p>3. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Malba a kresba státních symbolů na výkres formátu A4 – 70 min • Úklid – 10 min
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Environmentální výchova, Multikulturní výchova	
Forma výuky, vyučovací metoda:	<p><i>Forma:</i> skupinová</p> <p><i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování, instrukáž), slovní – dialogické (rozhovor), práce s učebnicí (předloha státních symbolů), praktické (nácvik praktických výtvarných činností)</p>	
Předpokládaný časový nárok:	Celkem 270 min (3 vyučovací jednotky trvající 90 min)	
Nutné pomůcky a prostředky:	Přírodní materiál (větve), papírová role, květináč, sádra, škrob na prádlo rozpustný za studena (UNIPRET), voda, tapetové lepidlo, novinový papír, kuchyňské utěrky, akrylátové tónovací barvy, temperové barvy, štětce, fixy, výkresy A4, předlohy státních symbolů, provázky na zavěšení státních symbolů, nůžky.	
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne	
Poznámky:	---	

Reflexe:

Tato výtvarná práce se zároveň stala didaktickou pomůckou. Žáci si totiž při pohledu na tento strom mohou zopakovat všechny státní symboly – *velký státní znak České republiky, malý státní znak České republiky, státní barvy České republiky (trikolóru), státní vlajku České republiky, vlajku prezidenta České republiky, státní pečeť České republiky a státní hymnu České republiky*. Všichni žáci, kteří na této práci společně pracovali, se shodli, že nejobtavnější částí bylo kašírování. Přesně dané barvy (bílá, červená a modrá) nemohly příliš povolit uzdu dětské fantazie. Malba a kresba státních symbolů navíc vyžadovala velký smysl pro přesnost. Tři děvčata se nabídla, že na jejich tvorbě budou pracovat i doma. Tímto gestem si u mě vysloužila velké uznání za jejich zodpovědný smysl pro práci. Státní symboly nejsou ke stromu napevno přidělané. Žáci je mohou sundat a blíže prohlédnout například v hodinách vlastivědy nebo občanské výchovy.

Obrázek 2: Strom v barvách státní trikolory

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 3: Konečná podoba výtvarné práce

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 4: Zachycení detailů kresby a malby státních symbolů

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.2 Zbraně a tanky 2. světové války

Název tematického celku:	Státní svátky České republiky	
Námět vyučovací jednotky:	Den vítězství – 8. květen	
Název výtvarného práce (celku)	Zbraně a tanky 2. světové války	
Vzdělávací oblast:	Umění a kultura	
Vzdělávací obor:	Výtvarná výchova	
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:	1. stupeň (5. ročník), 2. období	
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:	Žák kombinuje prvky vizuálně obrazného ve vztahu k celku. Žák porovnává různé interpretace vizuálně obrazového vyjádření a čerpá z nich inspiraci.	
Dílčí výstup dané aktivity:	Žák dokáže reprodukovat viděnou realitu za využití různých výtvarných prostředků.	
Učivo	Obsahová doména:	Ověřování komunikačních účinků
	Konkrétní učivo:	Prvky vizuálně obrazného vyjádření (tvar, barva) a jejich proměny v prostoru.
Metodické poznámky:	Motivace:	Zbraně a další vojenská technika druhé světové války zaujala především chlapce. Samotné realizaci předcházela práce s internetem a encyklopediemi s tematikou druhé světové války, což žáci přivítali s nadšením.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Sestav modely zbraní a válečné techniky z období 2. světové války (HODNOTÍM: spolupráci, nápad a přesnost provedení).
	Vazby k výtvarné kultuře:	Tvorba <i>Richarda Vyškovského</i> – autora <i>papírových modelů</i>

	<p>Použitá technika:</p> <p>Bodový scénář vyučovací jednotky:</p>	<p>Objektová tvorba</p> <p>1. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Hledání inspirace na internetu a v encyklopediích – 20 min • Vytváření návrhu – 10 min • Tvorba tanků a zbraní z dostupného materiálu – 40 min • Úklid – 10 min <p>2. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Pokračují práce tvorby tanků a zbraní (70 min) • Úklid – 10 min <p>3. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Dokončovací práce – malba objektů, vytváření vojáků, vlajek • Úklid – 10 min
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	
Forma výuky, vyučovací metoda:	<p><i>Forma:</i> skupinová</p> <p><i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování, instrukáž), slovní – dialogické (rozhovor), práce s internetem a encyklopediemi, praktické (návčik praktických výtvarných činností)</p>	
Předpokládaný časový nárok:	Celkem 270 min (3 vyučovací jednotky trvající 90 min)	
Nutné pomůcky a prostředky:	Kancelářské papíry a tužky na nákres, různé velikosti papírových krabic a rolí, kartóny, balicí papír, krepový papír, papírové izolepy, oboustranné izolepy, barevné izolepy, polystyrenové desky, lepidlo (Herkules), špejle, výkresy A4 (na tvorbu vlaječek), akrylátové tónovací barvy, temperové barvy, štětce.	
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne	
Poznámky:	Nutnost zajistit přístup k počítačům s internetem.	

Reflexe:

Tato tvorba se u dětí setkala s největším ohlasem. Nejen chlapci, ale i děvčata se chtěli na této práci podílet. Je to také jediný námět, který si žáci vymysleli úplně sami. Žáci byli velmi aktivní i ve shánění potřebného výtvarného materiálu, který si do třídy nosili už s týdenním předstihem. Dbali nejen na přesnost provedení, ale také na funkčnost (možnost vysunutí a otáčení různých částí tanku. Žáci nezapomínali ani na detaily (vlajky, nápisy a uniformy vojáků). Potěšil mě také chlapec, který si doma za pomoci svého otce vytvořil svůj vlastní tank a donesl nám jej na výstavu. Tanky i zbraně sklídili velký úspěch i na výstavě. Tento výtvarný celek byl její největší dominantou. Určitě k tomu přispěla i maskovací plachta a umělohmotné vojáčky jako dekorace.

Obrázek 5: Válečné tanky z papírových krabic

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 6: Tank, kterého si žák vytvořil doma

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 7: Instalovaný objekt na výstavě

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.3 Holocaust – živé obrazy

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:		Den vítězství – 8. květen
Název výtvarné práce (celku):		Holocaust – živé obrazy
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Žák vnímá svou osobitost a uplatňuje ji k přístupu k realitě.
Dílčí výstup dané aktivity:		Žák využívá prostředků k vyjádření emocí, pocitů i představ.
Učivo	Obsahová doména:	Rozvíjení smyslové citlivost
	Konkrétní učivo:	Reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly.
Metodické poznámky:	Motivace:	Žákům jsem pustila 2. část dokumentárního filmu <i>Sladké nic</i> – mezi životem a smrtí. Pamětnice holocaustu Marta Kottová zde vypráví o letech strávených v koncentračních táborech Terezín a Osvětim-Birkenau.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Zkus se vžít do situace Židů v době 2. světové války. Své pocity vyjádři technikou body-art. (HODNOTÍM: spolupráci, nápad, originalitu, volbu barev)
	Vazby k výtvarné kultuře:	Italský umělec, představitel body-artu <i>Mario Mariotti</i>
	Použitá technika:	Body-art
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1 vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> • Zhlédnutí 2. části dokumentárního filmu „Sladké nic – mezi dětskou hrou a smrtí“ – 20 min • Reflexe, zodpovězení dotazů žáků – 10 min • Vlastní práce - 45 min • Fotodokumentace – 10 min • Úklid – 5 min
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:		Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova Multikulturní výchova Výchova demokratického občana
Forma výuky, vyučovací metoda:		<i>Forma:</i> skupinová <i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování, vyprávění, instrukáž), slovní – dialogické (rozhovor), názorně-demonstrační (dokumentární projekce), praktické (návčik praktických výtvarných činností)
Předpokládaný časový nárok:		Celkem 90 min (1 vyučovací jednotky trvající 90 min)

Nutné pomůcky a prostředky:	Temperové barvy, štětce, zlatý a bílý fix, nůžky, výkres A2 černé barvy, květy karafiátů, fotoaparát
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne
Poznámky:	---
Reflexe:	Když jsem žákům řekla slovo holocaust. Nikdo netušil, co to znamená. Třídní učitelka mi řekla, že to s dětmi zatím neprobírala, protože si myslí, že jsou na tyto věci ještě příliš malé. Její odpověď mě velice zaskočila. Myslím, že by měly mít už i děti na 1. stupni základní školy lehké povědomí o této problematice. Přemýšlela jsem, jak bych je mírnou formou seznámila s osudy Židů za 2. světové války. Nakonec jsem vybrala dokumentární film, který žáky motivoval k jejich další výtvarné tvorbě. Po zhlédnutí filmu měli žáci velké množství otázek. Bylo jasné, že je osud paní Marty Kottové určitým způsobem zasáhl. Chvíli jsme si po skončení filmu povídali. Ptala jsem na jejich názory a pocity. Poté se pustili do samotné tvorby. Většina dětí využila při své tvorbě symboliku židovské hvězdy. Někteří si „vytetovali“ identifikační číslo. V průběhu práce jsem si uvědomila, že je pro žáky velice náročné vyjádřit svůj pocit výtvarnou technikou. S abstraktní tvorbou se na 1. stupni setkali jen okrajově. Proto jsem jim umožnila využít i grafického projevu.

Obrázek 8: Malba na tělo

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 9: Živý obraz znázorňující pocit bezmoci

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 10: Výtvarná práce, při které byla využita

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 11: Výsledná kompozice

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.4 Obrazy hlaholice a slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:		Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – 5. červenec
Název výtvarné práce (celku)		Obrazy hlaholice a slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Žák v plošném vyjádření kombinuje prvky vizuálně obrazného charakteru. Žák vnímá svou osobitost a uplatňuje ji ve své tvorbě.
Dílčí výstup dané aktivity:		Žák rozvíjí svůj citlivý vztah k materiálu a k jeho zpracování. Poznává výtvarné principy a možnosti některých materiálů prostřednictvím činností zaměřených na dekorativní tvorbu.
Učivo	Obsahová doména:	Uplatnění subjektivity
	Konkrétní učivo:	Prvky vizuálně obrazného vyjádření – uspořádání prvků v ploše, výtvarná funkce písma.
Metodické poznámky:	Motivace:	Žáci byli motivováni pro ně doposud neznámou technikou a změnou prostředí – výtvarné práce probíhali ve školní kuchyni.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií)	Technikou voskové batiky vytvořte 2 závěsné obrazy do oken. Na jednom z nich vyobrazte bratry Cyrila a Metoděj, na druhém písmo hlaholice.

	hodnocení):	(HODNOTÍM: spolupráci a přesnost provedení hlaholice a zvolenou kombinací barev)
	Vazby k výtvarné kultuře:	Tvorba umělkyně <i>Ruženy Magniové</i> , která vytvářela <i>obrazy technikou voskové batiky</i> .
	Použitá technika:	Vosková batika
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	<p>1. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava - 15 min • Předkreslení motivů na plátno – 40 min • Obtažení linií voskem a nanesení první vrstvy barvy – 25 min • Úklid – 10 min <p>2. vyučovací jednotka (45 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 15 min • Zakrytí vybraných částí voskem a následní přetření druhou vrstvou barvy – 20 min • Úklid – 10 min <p>3. vyučovací jednotka (45 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • třetí etapa nanášení vosku a barvy – 20 min • Úklid – 10 min <p>4. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Závěrečné natírání celé práce voskem – 10 min • Odstraňování vosku přezehlováním – 45 min • Zvýraznění obrysů konturou – 15 min • Úklid – 10 min
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
	Forma výuky, vyučovací metoda:	<i>Forma:</i> skupinová <i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování), slovní – dialogické (rozhovor), názorně-demonstrační (předloha písma hlaholice), praktické (návuk praktických výtvarných činností).
	Předpokládaný časový nárok:	Celkem 270 min (2 vyučovací jednotky trvající 45 min + 2 vyučovací jednotky trvající 90 min)
	Nutné pomůcky a prostředky:	Předloha hlaholice, plátno, tužka, nůžky, vosk (použit byl bílý vosk na svíce), hrnec, vařič, štětce na nanášení vosku i barvy, černou, hnědou, červenou, oranžovou a žlutou barvu na textil (DUHA), voda, zavařovací sklenice na uchování barvy, ubrusy a noviny pod plátno, žehličku, velké množství kuchyňských utěrek na odstranění vosku, glitrové konturovací lepidlo (červené a zlaté).

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne
Poznámky:	Nutnost zajistit vařič – nejlépe v prostorách cvičné kuchyně.
Reflexe:	<p>Tvorba této práce byla ze všech výtvarných celků časově nejnáročnější. I organizačně to bylo velmi komplikované. Abych mohla odejít s 5 děvčaty batikovat do kuchyně, musela jsem nejprve zajistit dozor nad žáky ve třídě, kteří se věnovali jiným výtvarným činnostem. Velmi mi v tom pomohla jejich třídní učitelka, která na žáky dohlídla. Děvčatům se vosková batika velice líbila. Opět se jednalo o techniku, kterou zkoušela poprvé. Volbu barevné kombinace jsem nechala na dětech. Obě skupinky si vybraly teplé odstíny barev. Barvy si děti připravily samy. Aktivně se podílely i na následném úklidu. Obě plátna po natření nechávaly usušit na stojanech. Při tvorbě jim dělalo největší problém pochopit princip nátěru vosku. Snažila jsem se jim vysvětlit podstatu rezerváže. V průběhu práce její podstatě porozuměly. Na začátku práce děti nevěřily, že výsledkem budou takové zdařilé obrazy.</p>

Obrázek 12: Nanášení poslední vrstvy rezerváže

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 13: Nainstalované obrazy na panelech

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 14: Detail obrazu „Cyril a Metoděj“

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.5 Upálení mistra Jana Husa očima dětí

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:		Den upálení mistra Jana Husa
Vzdělávací oblast:		Upálení mistra Jana Husa očima dětí
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření: v plošném vyjádření linie a barevné plochy.
Dílčí výstup dané aktivity:		Prvky vizuálně obrazného vyjádření (barva, linie, tvar).
Učivo	Obsahová doména:	Uplatňování subjektivity
	Konkrétní učivo:	Uspořádání prvků v ploše, důraz na barvu a tvar.
Metodické poznámky:	Motivace:	Před výtvarnou tvorbou jsme si s dětmi povídali o životě a přínosu Jana Husa.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Tento státní svátek připomíná upálení mistra Jana Husa v roce 1415. Zkus zadanou technikou vystihnout tento významný den, který se zapsal do naší historie.
	Vazby k výtvarné kultuře:	Český malíř <i>Václav Brožík</i> a jeho obraz <i>Mistr Jan Hus na koncilu kostnickém</i> (1883)

	Použitá technika:	Kolorovaná kresba (tuš + akvarelové barvy)
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	<p>1. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Připomenutí odkazu mistra Jana Husa – 15 min • Příprava - 10 min • Kresba tuší – 45 min • Úklid – 10 min <p>2. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Dokončení kresby tuší – 15 min • Kolorování – malba akvarelovými barvami – 55 min • Úklid – 10 min
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Forma: hromadná a částečně individuální Metody: slovní – monologické (vysvětlování, vyprávění), slovní – dialogické (rozhovor), praktické (návčik praktických výtvarných činností)
	Předpokládaný časový nárok:	Celkem 180 min (2 vyučovací jednotky trvající 90 min)
	Nutné pomůcky a prostředky:	Výkres A2, černá tuš, dřívka (bambusové špejle), redisová pera, akvarelové barvy (vodové barvy).
	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne
	Poznámky:	---
	Reflexe:	<p>Při přípravě výtvarného projektu, který je zaměřen převážně na skupinovou formu práce, jsem myslela i na žáky, kterým více vyhovuje práce individuální-samostatná. Přestože jsem většinu žáků nadchla skupinovou prací, našli se i tací, kteří tuto možnost s radostí uvítali. Technika kolorované kresby byla pro žáky známá. Mnohem složitější byl pro ně motiv upálení mistra Jana Husa. Dětem jsem záměrně nepředkládala žádnou předlohu. Přesto se mi v závěru svěřili, že byli ovlivněni obrázkem na zadní straně učebnice vlastivědy.</p> <p>Žáci se při tvorbě poprvé setkali s formátem A2. Do té doby ve výtvarné výchově používaly výkresy menšího formátu. Myslím si, že se s tímto problémem vypořádali se ctí. Problém trochu nastal při míchání barev. Většinou využívali jenom základní paletu odstínů. Když jsem jim ukázala, jak můžeme vhodným mícháním barev obraz oživit, přestali se</p>

	bát a začali experimentovat.
--	------------------------------

Obrázek 15: Vlastní práce žáka – kolorovaná kresba

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 16: Závěrečná podoba práce

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 17: výsledná instalace 6 obrazů

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.6 Mozaika svatého Václava

Název tematického celku:	Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:	Den obnovy samostatného českého státu – 1. leden
Název výtvarné práce (celku):	Mozaika svatého Václava
Vzdělávací oblast:	Umění a kultura
Vzdělávací obor:	Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:	1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:	Žák užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy.

Dílčí výstup dané aktivity:		Žák rozvíjí elementární chápání odlišností uměleckého vyjadřování skutečnosti od vnější podoby optického světa.
Učivo	Obsahová doména:	Rozvíjení smyslové citlivosti
	Konkrétní učivo:	Žák se učí vhodně kombinovat různé techniky
Metodické poznámky:	Motivace:	Se žáky jsme si povídali o životě svatého Václava a o době, ve které žil. Motivací pro ně byla také technika papírových vitráží a následný efekt průsvitu světla přes pergamenový papír.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Vytvořte papírovou vitráž s mozaikou světce Václava. (HODNOTÍM: spolupráci, spravedlivou dělbu práci, čistotu a přesnost provedení, vystihnutí světla a stínu)
	Vazby k výtvarné kultuře:	Novodobé vitráže v katedrále svatého Víta navržené <i>Maxem Švabinským</i> .
	Použitá technika:	Kombinovaná – papírová vitráž + papírová mozaika
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	<ol style="list-style-type: none"> vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> Příprava – 10 min Stříhání kousků papíru - 30 min Nalepování kousků na podklad – 40 min Úklid – 10 min vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> Příprava – 10 min Tvorba mozaiky dle stejného principu jako v první vyučovací jednotce – 70 min Úklid – 10 min vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> Příprava – 10 min Vystření mozaiky svatého Václava – 5 min Zhotovení papírové vitráže – 65 min Úklid – 10 min
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:		Člověk a jeho svět Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Environmentální výchova
Forma výuky, vyučovací metoda:		<i>Forma:</i> skupinová <i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování), slovní – dialogické (rozhovor), názorně-demonstrační (obrazy ze života svatého Václava), praktické (nácvik praktických výtvarných činností)
Předpokládaný časový nárok:		Celkem 270 min (3 vyučovací jednotky trvající 90 min)
Nutné pomůcky a prostředky:		Velké množství časopisů, lepidlo Herkules, nůžky, podklad pro mozaiku – formát A0 (černobílá kopie fotografie sochy svatého Václava. Jedná se o nejstarší sochu svatého Václava, která se nachází

	v katedrále svatého Víta. Autorem je z největší pravděpodobnosti Petr Parléf), barevné pergamenové papíry, černou izolepu, zalamovací nůž, desky na podložení.
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne
Poznámky:	---
Reflexe:	Na této tvorbě spolupracovalo nejvíce žáků. Bylo to dáno svou vysokou náročností. Měla jsem jisté obavy, zda děti u této práce vydrží. Jednalo se především o stereotypní činnost. Žáci nejenže u práce vydrželi a zdárně dokončili, ale také vymysleli výbornou taktiku dělby práce. Někteří vyhledávali z časopisů vhodné odstíny, další vystříhovali a ostatní lepili. Práce jim šla pěkně od ruky. U jednotlivých činností se střídali. Přestože podkladem mozaiky byla pouze černobílá fotografie, výborně si poradili s volbou vhodných barev. Samotní žáci byli z konečného výsledky velmi potěšeni. Když ale měli na závěrečné vernisáži popsat své dojmy z práce, řekli, že už by se něčeho podobného asi nezúčastnili. Plně jejich názor respektuji a s přihlédnutím na jejich věk také chápu.

Obrázek 18: Tvorba papírové vitráže

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 19: Detail mozaiky

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 20: Průsvit světla přes pergamenový papír

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.7 Roláž významných osobností první republiky

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:		Den vzniku samostatného československého státu – 28. 10-
Název výtvarné práce (celku):		Roláž významných osobností první republiky
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Žák uplatňuje osobitost svého vnímání v přístupu ke své vlastní tvorbě.
Dílčí výstup dané aktivity:		Žák využívá moderní výpočetní i kancelářské techniky pro výtvarné výsledky své práce.
Učivo	Obsahová doména:	Uplatňování subjektivity
	Konkrétní učivo:	Prvky vizuálně obrazného vyjádření: základní linie, tvary, barvy a struktury v ploše.
Metodické poznámky:	Motivace:	Žákům byla při tvorbě umožněna práce s technikou. Motivovala jsem je tím, že si vyzkouší práci s tiskárnou a diaprojektorem.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Vytvořte koláž známých osobností z období první republiky. (HODNOTÍM: spolupráci, nápad, čistotu a přesnost)
	Vazby k výtvarné kultuře:	Tvorba českého výtvarníka koláží a roláží <i>Jiřího Koláře</i>

	Použitá technika:	Kombinovaná - propojení malby, roláže a koláže
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	<p>1. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Práce s internetem – vyhledání fotografií významných osobností první republiky – 50 min • Tisk – 20 min • Promyšlení tvorby roláže – 5 min • Úklid – 5 min <p>2. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Přenesení postavy T. G. Masaryka a obrysu československého státu za pomoci dataprojektoru na karton (obkreslení linií) – 35 min • Malba T. G. Masaryka – 35 min • Úklid – 10 min <p>3. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Tvorba papírových roláží – 45 min • Lepení roláží na karton a celková kompletace – 25 min • Úklid – 10 min
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
	Forma výuky, vyučovací metoda:	<i>Forma:</i> skupinová <i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování), slovní – dialogické (rozhovor), názorně-demonstrační (statická projekce), praktické nácvik praktických výtvarných činností
	Předpokládaný časový nárok:	Celkem 270 min (3 vyučovací jednotky trvající 90 min)
	Nutné pomůcky a prostředky:	Počítač s přístupem na internet, tiskárnu, dataprojektor, karton, barevné papíry (červené, modré, bílé), černou a stříbrnou temperovou barvu, nůžky, lepidlo, výkresy A4, zalamovací nožík, podložku, řezačku.
	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne
	Poznámky:	Zajistit počítačovou techniku a přístup na internet.

Reflexe:

Skupina, která vytvářela tento výtvarný celek, byla složená pouze z chlapců. Žáci se sami podíleli na výběru osobností první republiky. Nakonec dle svého uvážení zvolili *T. G. Masaryka, Edvarda Beneše, Adinu Mandlovou, Jiřího Voskovce, Jana Wericha, Karla Čapka a Jaroslava Haška*. Fotografie těchto osobností žáci vytiskli na barevné papíry. Využili národních barev – červené, modré a bílé. Tato výtvarná tvorba byla zaměřena na práci s technikou. Žáci to výborně zvládli. S přenášením obrazu na podklad za pomoci dataprojektoru se setkali poprvé, proto jsem je ze začátku lehce navedla. Žáci po celou dobu práce spolupracovali, radili si a pomáhali.

Obrázek 21: Malba meziprostorů koláže

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 22: Nalepování jednotlivých roláží

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 23: Zkompletovaná práce

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.8 Sametová revoluce

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Námět vyučovací jednotky:		Den boje za svobodu a demokracii – 17. 11.
Název výtvarné práce (celku):		Sametová revoluce
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Žák v plošném vyjádření kombinuje prvky vizuálně obrazného charakteru. Žák vnímá svou osobitost a uplatňuje ji ve své tvorbě.
Dílčí výstup dané aktivity:		Žák dokáže vhodně zkombinovat různé materiály.
Učivo	Obsahová doména:	Rozvíjení smyslové citlivosti
	Konkrétní učivo:	Uspořádání objektů založených na kontrastu do celků v ploše.
Metodické poznámky:	Motivace:	Žáky jsem motivovala příběhem Jana Opletala, studentem medicíny, který byl smrtelně zraněn při nacistických útocích v listopadu roku 1939. Poté jsme si vyprávěli o událostech, které se stali o půl století později.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Zkuste se vžít do roku 1989, do období zmítaného komunistických režimem a ztvárněte proces sametové revoluce. (HODNOTÍM: spolupráci, spravedlivou dělbu práce, nápad, vhodné využití výtvarných prostředků a následné uspořádání celků v ploše).
	Použitá technika:	Textilní a papírová koláž
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Vytváření postavy z kartonu, tapety a černého sametu – (70 min) • Úklid – 10 min 2. vyučovací jednotka (90 min)

		<ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Vytváření postav z kartonu, tapety a černého sametu – 70 min • Úklid – 10 min <p>3. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Vytváření nápisů a symbolů sametové revoluce – 50 min • Kompletace práce – 20 min • Úklid – 10 min
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Výchova demokratického občana Výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech	
Forma výuky, vyučovací metoda:	<i>Forma:</i> skupinová <i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování), slovní – dialogické (rozhovor), praktické (návnik praktických výtvarných činností).	
Předpokládaný časový nárok:	Celkem 270 min (3 vyučovací jednotky trvající 90 min)	
Nutné pomůcky a prostředky:	Karton, vlnitá lepenka, černý samet, tapetu se stříbrným motivem listů lípy, lepidlo, nůžky, zalamovací nůž, podložka, tavná pistole.	
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne	
Poznámky:	---	

Reflexe:

Námětem této práce se stal několikadenní proces, který vedl k pádu komunismu. Od třídní učitelky jsem byla upozorněna, že se děti s tímto termínem doposud neseťkaly. Proto jsem nejprve ve stručnosti žákům popsala situaci, která u nás v tehdejší době probíhala. Žáci poté začali vytvářet jednotlivé postavy procesu. Ze začátku zapomněli na důležitý fakt, že se sametová revoluce uskutečnila na podzim a většinu postav „oblékla“ do letních modelů. Všichni jsme se tomu zasmáli a začali vytvářet zimní oblečení. Tato práce bavila především děvčata.

Celá práce byla založena na kontrastech černé, bílé a hnědé. Koupili jsme sametovou látku, aby bylo všem jasné, že se jedná o sametovou revoluci. Jeden žák donesl starou bílou tapetu se stříbrnými listy lípy, kterou jsme také využili. Součástí práce byly také nápisy. Žáci se měli doma s rodiči nebo prarodiči poradit, které by se daly použít. Nakonec jsme vybrali tyto: „*Jan Opletal, MÁME HOLÉ RUCE*“ a „*PÁD KOMUNISMU*“.

Obrázek 24: Průběh tvorby koláže

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 25: Detail papírových postav

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 26: Fotografie z výstavy

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.9 Časová osa s karikaturami

Název tematického celku:		Státní svátky České republiky
Název výtvarné práce (celku):		Časová osa s karikaturami
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		1. stupeň (5. ročník), 2. období
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Žák nachází vhodné prostředky vzniklé na základě vztahů zrakových a dalších smyslů.
Dílčí výstup dané aktivity:		Žák využívá výrazových možností, linie, barvy, tvaru a struktury.
Učivo	Obsahová doména:	Uplatňování subjektivity
	Konkrétní učivo:	Prvky vizuálně obrazného vyjádření: základní linie, tvary struktury a barvy.
Metodické poznámky:	Motivace:	Hlavní podíl na motivaci nesl způsob vyjádření významných osobností – a to formou karikatury
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení):	Vytvoř časovou osu a umístěte na ni osobnosti, které charakterizují jednotlivé státní svátky. (HODNOTÍM: spolupráci, přesnost provedení, volbu barev)
	Vazby k výtvarné kultuře:	Tvorba karikaturisty <i>Lubomíra Vaňka</i>
	Použitá technika:	Kombinovaná – karikatura, malba, koláž
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Vystřížení obličeje postavy a přilepení na bílý výkres – 10 min • Malba těla – 60 min • Úklid – 10 min 2. vyučovací jednotka (90 min) <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min

		<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba časové osy – vytvoření jednotlivých časových období – 70 min • Úklid – 10 min <p>3. vyučovací jednotka (90 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příprava – 10 min • Přilepení karikatur na časovou osu – 20 min • Dolepení popisků – 50 min • Úklid – 10 min
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, respektive průřezových témat:	Člověk a jeho svět Mediální výchova Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	
Forma výuky, vyučovací metoda:	<i>Forma:</i> skupinová <i>Metody:</i> slovní – monologické (vysvětlování), slovní – dialogické (rozhovor), práce s učebnicí a s dalšími informačními zdroji, praktické (návčik praktických výtvarných činností)	
Předpokládaný časový nárok:	Celkem 270 min (3 vyučovací jednotky trvající 90 min)	
Nutné pomůcky a prostředky:	Karton, krepové papíry, nůžky, zalamovací nůž, temperové barvy, štětce, barevné obrázky postav, popisky s názvem historického období, s datem a názvem státního svátku.	
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (ano-ne):	ne	
Poznámky:	---	
Reflexe:	Časová osa byla vytvořena, z toho důvodu, aby žáci pochopili chronologické uspořádání událostí, které si dnes v rámci státních svátků připomínáme. Zvolili jsme tyto postavy: <i>Cyrila a Metoděje, svatého Václava, Jana Husa, T. G. Masaryka, Jana Opletala a Václava Havla</i> . Kromě postav je na časové ose vyobrazen tank, který připomíná Den vítězství. Na této práci má největší podíl žákyně třídy 5. C. Sama mě vyhledala a požádala, jestli by se projektu mohla také zúčastnit. Velmi mě její zájem potěšil. Na karikaturách pracovala doma. Podílela se také na celé kompletaci práce. Tuto práci je možné využít jako didaktickou pomůcku. Žáci si mohou zopakovat všechna historická období a ujasnit si jednotlivé souvislosti. S tvorbou karikatur se žáci popasovali výborně.	

V tomto věku ještě úplně neovládají proporcionalitu lidského těla, což bylo při této tvorbě přínosem. Při vytváření karikatur bylo nezbytně nutné upozornit žáky, aby svým výtvarným ztvárněním dané osobností nezesměšlili.

Obrázek 27: Pohled na celou časovou osu

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 28: Karikatura sv. Václava

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 29: Detail historického období

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.10 Didaktická hra

Poslední výtvarnou prací celého výtvarného projektu Státní svátky České republiky je didaktická hra. Tuto hru jsem pro didaktické účely vytvořila sama. Nejdůležitější částí celé hry je hrací pole, které je namalováno na bílém plátně. K jeho výrobě jsem použila temperové barvy, akrylátové tónovací barvy, lihové zvýrazňovače, konturovací glitrová lepidla a textilní barvy ve spreji.

Součástí hry jsou dále 2 molitanové hrací kostky, pravidla hry (Příloha 2) a 5 hracích figurek. Figurky jsou vytvořeny z lahví od SAVA, ve kterých je přidán písek, aby figurka stála pevně na hracím poli. Každá figurka je označená lepicí páskou jiné barvy.

Na hrací desce, respektive plátně, jsou vyobrazeny různé motivy týkající se státních svátků: *lipové listy, tank, židovské hvězdy, cinkání klíči, Jan Hus, svatý Václav, Cyril a Metoděj, malý státní znak České republiky, státní vlajky Slovenské a České republiky a část notového záznamu české státní hymny.*

Mimo těchto motivů jsem na hrací pole vypsala všechny názvy státních svátků a jejich patřičná data.

Celou hru je možné uložit do kyblíku s víkem a využít na různých místech.

Obrázek 30: Didaktická hra „Státní svátky České republiky“

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 31: Praktická uložení hry

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 32: Detail didaktické hry

Zdroj: vlastní zpracování

6.2 Prezentace výtvarných prací

Součástí realizace výtvarného projektu *Státní svátky České republiky* je také jeho následná prezentace. Prezentovat, jiným slovy vystavovat nebo předkládat dětské výtvarné práce široké veřejnosti můžeme různými způsoby. Nejběžnější formou je *školní výstava*, které bylo využito i v případě tohoto projektu. Dalšími možnostmi jsou *soutěže* nebo *přehlídky dětských výtvarných prací*. Nejprve tedy k nim.

6.2.1 Soutěže a přehlídky

V dnešní době se můžeme zúčastnit velkého množství soutěží nebo přehlídek. Každá se odvíjí od předem zvoleného konceptu. Různé soutěže a přehlídky se mohou lišit svým pořadatelem, *charakterem*, *cílem*, *průběhem* či *kvalitou*. Soutěže a přehlídky jsou nejčastěji okresní, regionální či celostátní, některé mají i mezinárodní charakter. Pojetí soutěží a přehlídek je rozdílné.

Soutěže

Hlavním principem výtvarné soutěže je vyhlášení vítězů, tzn. vybrání, popřípadě ocenění nejlepších výtvarných prací dle zvolených kritérií. Od soutěží se postupně začíná upouštět, protože bývají velmi často terčem kritiky. Hlavní problém spočívá v samotném hodnocení, které se ve výtvarné rovině odvíjí především od subjektivního pocitu hodnotitele.

Výtvarné soutěže jsou velmi často vyhlašovány i firmami, jejichž hlavním cílem je zviditelnění a propagace vlastních produktů. Jako příklad uvádím výtvarnou soutěž z doby mého dětství na

téma „*Nejkrásnější čokoládové městečko*“, kterou ve školním roce 2003/2004 vyhlásila firma Nestlé Česko s.r.o.

Dle mého názoru je k obohacení vyučovacího procesu vhodné zapojovat různé soutěže nebo přehlídky. Každý pedagog by měl však vybírat mezi soutěžemi kvalitními, osvědčenými a s dlouholetou tradicí.

Určitě by si měl dopředu zjistit nejen podmínky v účasti soutěže, ale také esteticko-výchovný a sociálně-kulturní cíl (Roesselová, 2001).

Takovou soutěží, která tyto cíle splňuje, je například *Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice* – první ročník této ještě národní soutěže se uskutečnil v roce 1967 k uctění památky dětských obětí z obce Lidice a dalších dětí, které se staly oběťmi válečných konfliktů. O 6 let později se stala soutěž mezinárodní. Každoročně se jí účastní děti ve věku od 4 do 16 let ze 60 až 70 zemí světa. Autorům vítězných prací jsou předávána Čestná uznání a medaile Lidická růže. Každý rok jsou do soutěže posílány výtvarné práce na jiné téma. Téma roku 2016 zní *Škola? Vzdělání!* (<http://www.mdvv-lidice.cz/vystava/>).

Na rozhraní soutěže a přehlídky se nachází soutěžní přehlídka Olomoucké bienále. Pojem bienále chápeme jako „*uměleckou přehlídku pořádanou vždy po dvou letech*“ (Kraus, 2016, s. 29).

Olomoucké bienále je výstavou výtvarného a literárního projevu žáků a studentů škol olomouckého regionu, kterou organizuje olomoucké sdružení výtvarných pedagogů Paleta společně s Domem dětí a mládeže Olomouc.

Přehlídka

Základním účelem přehlídek je stejně jako soutěží vystavovat výtvarné práce. Rozdíl spočívá v tom, že přehlídky ztrácí soutěžní charakter. Nejznámější přehlídkou je *Celostátní přehlídka výtvarných prací dětí a mládeže*. Tato přehlídka si dává za cíl především inspirovat, vzdělávat a poukazovat na vývoj výtvarné výchovy. Výstavy, kterým předcházejí i přípravné semináře, se konají po různých městech České republiky (Jihlava, Litomyšl, Písek,...) většinou jednou za tři roky (<http://www.nipos-mk.cz/?p=28130>).

Přestože se význam přehlídky a soutěže liší, jedno mají společné. Jsou jedním z hlavních motivačních prvků výtvarného procesu. Každý žák je rád, když může svým dílem sklidit obdiv u ostatních.

6.2.2 Školní výstava

K vystavování dětských výtvarných prací se primárně využívá školního prostředí. Už při vstupu do kterékoliv školy si mnozí návštěvníci povšimnou, jak jsou místní pedagogové na dané škole aktivní. Výtvarné práce jsou nejčastěji instalovány na chodbách, oknech nebo dveřích. Důvodů proč vystavovat školní výtvarné práce je mnoho. Hlavním důvodem je bezesporu estetická *funkce*. Každý se bude cítit mnohem lépe ve škole, která je vyzdobena výtvarnými pracemi, než ve škole, jejíž stěny zejí prázdnotou. Další argument spočívá v *přirozené potřebě prezentovat vlastní činnost*. Tzn. poukázat na výsledek svého pedagogického snažení. Prezentováním výtvarného projevu dáváme žákům také najevo, že si jejich práce vážíme a že veškeré to úsilí, které žáci do práce vloží, stojí za to. Žák vidí smysl a výsledek své práce.

Na školách můžeme uspořádat i výstavy významnějšího charakteru. Tyto výstavy bývají většinou završením dlouhodobých výtvarných řad, cyklů nebo projektů. Prostory, které k instalaci výtvarných prací využíváme, bývají slavnostnější, reprezentativnější. Výtvarná díla se velmi dobře vyjímají ve školních aulách nebo půdních prostorách.

Výstavy bývají většinou zahájeny *vernisáží*. Vernisáž je slavnostní otevření výstavy. Součástí této významné akce bývá velmi často i doprovodný program v podobě krátkého dramatického, literárního, či hudebního vystoupení. Na začátku vernisáže je vhodné, aby se někdo povolaný (většinou vedoucí učitel výtvarného projektu nebo ředitel školy) ujal úvodního slova a představil všem zúčastněným pojetí výstavy. Ve svém projevu by neměl opomenout poděkovat všem, kteří se na tvorbě a následné instalaci podíleli.

6.2.2.1 Vernisáž výtvarného projektu s využitím některých prvků muzejní edukace

Výstava výtvarného projektu *Státní svátky České republiky* probíhala ve dnech od 14. března do 8. dubna 2016 v aule Základní školy Smetanovy ulice v Chotěboři. Slavnostní vernisáž se uskutečnila za účasti ředitele školy Ing. Milana Jandy a žáků a učitelů tříd podílejících se na tvorbě projektu.

Tomuto výjimečnému okamžiku předcházela samotná *instalace prací*, na které se pod mým dohledem podíleli i samotní tvůrci - žáci třídy 5. A a 5. B. K instalaci byly použity panely, židle a stojany. Na dekorační účely jsme využili *papírové krabice, staré kufry, vojenskou maskovací*

plachtu, vojenské oblečení, plynovou masku, umělohmotné vojáčky, přehozy na židle a slámu. U každé práce byla přidělaná *cedulka se jmény autorů.* Název práce s jejím popisem přiložen nebyl, protože by to narušilo koncepci dalších aktivit, které byly součástí této výstavy. Tyto aktivity vychází z principů muzejní edukace.

V současné době se velkými kroky rozvíjí obor **muzejní pedagogika**, která se zabývá procesem **muzejní edukace**.

Muzejní edukace je „*dynamický děj, který je tvořen celým komplexem jevů činností, procesů a vztahů. V obecní rovině se jedná o specifický druh lidské činnosti, spočívající ve vzájemné kooperaci muzejního pedagoga a návštěvníků*“ (Šobáňová at al, 2015, s. 20).

V našich školních podmínkách můžeme některé prvky muzejní edukace dobře uplatnit. Výstava je poté obohacena o tzv. *přidanou hodnotu*, stává se zajímavější a zábavnější.

Na naší výstavě byl použit *didaktický pracovní list* (Příloha 3), *didaktická hra o státních svátcích* a aktivita v podobě *spojování kartiček* (Příloha 4).

Využitím didaktického pracovního listu jsme uplatnili tyto metody muzejní edukace:

- *motivační* – samotná koncepce pracovního listu byla pro žáky důležitým motivačním stimulem.
- *expoziční* – žáci si díky listu osvojili nové vědomosti
- *fixační* – žáci si zopakovali a upevnili učivo o státních svátcích
- *diagnostické a hodnotící* – závěrečná kontrola odpovědí v pracovním listě mohla žáky upozornit na jejich případné nedostatky ve znalostech
- *aplikační*- žáci mohli nově získané vědomosti aplikovat při dalších aktivitách (Šobáňová, Johnová Čapková, 2015 s. 81).

Didaktický list společně s následnou reflexí se stal hlavním prostředkem pro zhodnocení výtvarného projektu.

Po společné kontrole a reflexi, přišli na řadu ještě další dvě aktivity:

- I. aktivita – DIDAKTICKÁ HRA – princip hry je popsán v kapitole 6.1.10 *Didaktická hra*
- II. aktivita – SPOJOVÁNÍ KARTIČEK – s touto aktivitou se žáci na vernisáži setkávají podruhé. Poprvé si ji vyzkoušeli v úvodní hodině vlastivědy. Znovu jsem ji zařadila z důvodu zpětné vazby pro žáky.

V podobném duchu se nesla výstava i poté, kdy se jí účastnili žáci ostatních tříd. Pozvánka byla předána všem třídním učitelům (Příloha 5) Výstava byla uzpůsobena tak, že jsem nemusela být její součástí.

V odpoledních hodinách od 15:00 – 17:00 se každý všední den mohla přijít podívat i veřejnost. Žáci vytvořili plakát, aby o výstavě informovali (Příloha 6).

Celý průběh slavnostní vernisáže byl digitálně zdokumentován. Dokumentace posloužila nejen k uchování vzpomínek na tento příjemný okamžik, ale také jako upoutávka a pozvánka pro další zájemce (Toto DVD o průběhu výstavy je součástí diplomové práce. Zákonní zástupci byli prostřednictvím dopisu o fotodokumentaci jejich dětí informováni (Příloha 7). Všichni souhlasili.

Fotografie z výstavy byly dostupné i na stránkách školy a v městských novinách – Chotěbořské ECHO.

Po skončení výstavy se celá aula vyklidila a jednotlivé práce byly trvale instalovány na různých místech školy.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo připravit a zrealizovat výtvarný projekt na téma *Státní svátky České republiky*. Při přípravě a následné realizaci jsem vycházela z teoretických poznatků, kterými jsem se zabývala v první části své diplomové práce.

Na úplný začátek jsem nejprve charakterizovala systém kurikulárních dokumentů. Konkrétně jsem se zaměřila na Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a zkoumala jsem pojetí výtvarné výchovy na 1. stupni základní školy. Okrajově jsem se také dotkla vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Druhá kapitola teoretické části nastínila významné historické okamžiky. Popsala jsem všech 7 státních svátků: *Den obnovy samostatného českého státu, Den vítězství, Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje, Den upálení mistra Jana Husa, Den české státnosti, Den vzniku samostatného československého státu a Den boje za svobodu a demokracii*. Ve třetí kapitole jsem se již zaměřila na projektové vyučování v hodinách výtvarné výchovy. Vysvětlila jsem pojem výtvarný cyklus, řada a projekt. U projektu jsem popsala jeho základní fáze, dělení, výhody a nevýhody. Čtvrtá kapitola se zabývala technikami kresby, malby a grafiky. Dále jsem představila plastickou a prostorovou tvorbu a soudobé výtvarné techniky.

V praktické části jsem popsala celý průběh projektu. Tzn. přípravu, realizaci a následnou prezentaci. Na začátku jsem zdůvodnila výběr tématu a stanovila 3 základní cíle. Hlavní cíl spočíval v poučení co největšího počtu žáků o událostech, které zformovaly společnost do dnešní podoby. Mým dalším záměrem bylo zprostředkovat žákům techniky, se kterými se doposud nesešli. A třetím cílem bylo umožnit žákům organizovat si vlastní práci, spolupracovat ve skupině a rozhodovat o průběhu výtvarného projektu. Všechny stanové cíle se podařilo naplnit. V kapitole *Příprava výtvarného projektu* jsem neopomenula představit Základní školu Smetanovy ulice v Chotěboři, na které jsem projekt se žáky 5. ročníku realizovala.

Výsledkem výtvarného projektu Státní svátky České republiky je 10 výtvarných prací, které byly prezentovány na školní výstavě. Na této výstavě při slavnostní vernisáži proběhlo formou reflexe také závěrečné hodnocení. Celý průběh vernisáže byl natáčen. Video je součástí diplomové práce.

Tato diplomová práce mě obohatila v mnoha směrech. Věřím, že tyto zkušenosti uplatním při dalších výtvarných projektech.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

1. BABYRÁDOVÁ, Hana. *Výtvarná dílna*. Vyd. 1. Praha: Triton v koedici s Masarykovou univerzitou v Brně, 2005. ISBN 80-7254-705-4.
2. BALEKA, Jan. *Výtvarné umění: výkladový slovník : malířství, sochařství, grafika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1997. ISBN 8020006095.
3. BEČVÁŘOVÁ, Ivana. *Výtvarná dramatika v pedagogické praxi: netradiční činnosti pro předškolní a školní věk*. Vydání první. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0906-5.
4. BRHELOVÁ, Ilona. *Státní svátky ČR v projektové výuce na 1. stupni ZŠ: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra primární pedagogiky, 2013. 163 l. Vedoucí diplomové práce Bohumíra Šmahelová.
5. CEJPKOVÁ, Dana. *Kreativní malování s dětmi*. První vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5371-3.
6. CIKÁNOVÁ, Karla. *Tužkou, štětcem nebo myší*. Vyd. 1. Praha: Aventinum, 1998. kmISBN 80-7151-031-9.
7. COUFALOVÁ, Jana. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, ISBN 80-716-8958-0.
8. CURNOW, Vera. *Kreslení a malování: odborné odpovědi na otázky, které si kladou všichni výtvarníci*. 1. české vyd. Praha: Svojtka & Co., 2013. ISBN 978-80-256-1166-1.
9. ČAPKOVÁ, Dagmar. *Myslitelsko-vychovatelský odkaz Jana Amose Komenského*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987.
10. ČECHURA, Jaroslav, František STELLNER a Jiří MIKULEC. *Lexikon českých panovnických dynastií*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 1996. ISBN 80-85770-30-X.
11. EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.
12. EXLER, Petr. *Využití projektové metody ve výtvarné výchově s artefietickými postupy*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4620-2.
13. GONZÁLEZ OLMEDO, Salvador. *Jak malovat pastel*. Čes. vyd. 2. Praha: Jan Vašut, 1998. Jak na to (Jan Vašut). ISBN 80-7236-045-0.
14. HAMPLOVÁ, Veronika. *Netradiční batiky*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2006. Výtvarná inspirace. ISBN 80-251-0812-0.
15. HENRY, Jane. *Teaching through projects*. Reprinted. London: Kogan Page, 1994. ISBN 0749408464.

16. JAŠURKOVÁ, Petra. *Nápadník do hodin výtvarné výchovy: nápadník pro ty, kdo skrze vlastní tvorbu chtějí pochopit, co nám sděluje tak zvané "abstraktní umění"*. 1. vydání. Brno: Edika, 2015. Učitelův autopilot. ISBN 978-80-266-0175-3.
17. KAŠOVÁ, Jitka. *Škola trochu jinak: projektové vyučování v teorii i praxi*. 1 vyd. Kroměříž: IUVENTA, 1995. 81 s.
18. KOTEN, Tomáš. *Škola ? V pohodě! (2): projektové vyučování na základní škole : metodický návod, hry a formy práce pro projektové vyučování a praktickou realizaci průřezových témat (aktivní činnostní učení napříč předměty v kooperativních skupinách)*. Vyd. 1. Most: Hněvín, 2009. ISBN 8086654257.
19. KOVÁŘOVÁ, Libuše. *Počítačová grafika na základní škole: [metodická příručka pro učitele]*. Vyd. 1. Bedihošť: Computer Media, 2004. Vzdělávání, které baví. ISBN 80-86686-15-9.
20. KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: 2006. 160 s. ISBN 80-210-4142-0.
21. KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1351-2.
22. KUCHARŤ, Radim. *Kresba, malba, grafika pro lidové školy umění*. 1. vyd. Praha: SPN, 1968. Odborná literatura pro veřejnost.
23. LIŠKA, Vladimír. *Vládci českých zemí: rozluštěná tajemství*. 1. vyd. V Praze: XYZ, 2009. ISBN 978-80-7388-222-8.
24. LOSOS, Ludvík. *Techniky malby*. 1. vyd. Praha: Aventinum, 1994. Umělcova dílna. ISBN 80-85277-03-4.
25. MALÝ, Zbyněk. *Grafické techniky pro každého*. Vyd. 1. Brno: CP Books, 2005. Tradiční řemesla (CP Books). ISBN 80-251-0296-3.
26. MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 219 s. ISBN 80-7315-039-5.
27. MOTLOVÁ, Milada. *Český rok od jara do zimy*. Vyd. 1. Ilustrace Tomáš Řízek. V Praze: Fortuna Libri, 2010. ISBN 978-80-7321-522-4.
28. ODEHNAL, Antonín. *Grafické techniky: praktický průvodce*. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.
29. PARRAMÓN, José María a Guillermo FRESQUET. *Jak malovat akvarel*. Čes. vyd. 2. Praha: Jan Vašut, 1998. Jak na to (Jan Vašut). ISBN 80-7236-047-7.
30. PARRAMÓN, José María. *Jak kreslit pastelkami*. Praha: Svojtka a Vašut, 1996. Jak na to (Svojtka a Vašut). ISBN 80-7180-090-2.

31. PARRAMÓN, José María. *Jak kreslit uhlem, rudkou a křídou*. České vyd. 2. Praha: Vašut nakladatelství, 2000. Jak na to (Jan Vašut). ISBN 80-7236-164-3.
32. PEDEVILLA, Pia. *Pappmaché a kašírování: pro malé i velké ruce*. Ostrava: Anagram, 2011. Topp. ISBN 978-80-7342-193-9.
33. PEKAŘ, Josef. *Dějiny československé*. 2. vyd. Praha: Akropolis, 1991. ISBN 80-900354-2-6.
34. PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Překlad Jiří Foltýn. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.
35. POUSTA, Zdeněk. *Trpké vzpomínky na 17. listopad 1939*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2824-0.
36. PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1998. 328 s. ISBN 80-7178-252-1.
37. ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Praha: Univerzita Karlova, 2001. ISBN 80-7290-058-7.
38. ROESELVÁ, Věra. *Linie, barva a tvar ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, c2004. ISBN 80-902267-5-2.
39. ROESELVÁ, Věra. *Námět ve výtvarné výchově*. Upr. vyd. Praha: Sarah, 1995. ISBN 80-902267-4-4.
40. ROESELVÁ, Věra. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, c1997. ISBN 80-902267-2-8.
41. RYCHLÍK, Jan a Vladimír PENČEV. *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2013. ISBN 978-80-7429-387-0.
42. SCHWARZOVÁ, Marie. *Dějiny českých zemí: od Sámovy říše po vznik České republiky: [nejen pro školáky]*. 6. vyd. Ilustrace José Pérez Montero. Říčany: Sun, 2013. ISBN 978-80-7371-740-7.
43. SITARČÍKOVÁ, Zdena. *Papírové nápady - tvoříme z papíru, kartonu a lepenky*. Vyd. 2. Brno: Computer Press, 2006. Výtvarná dílna (Computer Press). ISBN 80-251-1148-2.
44. SKARLANTOVÁ, Jana a Marie VECHOVÁ. *Textilní výtvarné techniky*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2005. ISBN 80-7238-319-1.
45. SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.
46. SLAVÍKOVÁ, Vladimíra, Jan SLAVÍK a Sylva ELIÁŠOVÁ. *Dívej se, tvoř a povídej!: artefiletika pro předškoláky a mladší školáky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0876-1.

47. SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů: kompletní praktický průvodce nástroji, technikami a materiály pro malbu, kresbu, grafiku a tisk*. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-256-1.
48. ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. Ecce homo. ISBN 978-80-257-0875-0.
49. ŠMIKMÁTOROVÁ, Michala. *Mozaika*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008. Výtvarná inspirace. ISBN 978-80-251-1832-0.
50. ŠOBÁŇOVÁ, Petra a Michaela JOHNOVÁ ČAPKOVÁ. *Plánování edukačních aktivit v muzeu: od strategického plánu k přípravě edukačního programu*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4.
51. ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Kapitoly z didaktiky výtvarné výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1469-4.
52. ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Vzdělávací obsah v muzejní edukaci*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4625-7.
53. TEISSIG, Karel. *Technika kresby: průvodce pracovními postupy a dějinami kresby*. Praha: Artia, 1986. Umělcova dílna.
54. TINKOVÁ, Eva. *České svátky a tradice*. Vyd. 1. Ilustrace Jan Hora. Kralice na Hané: Computer Media, 2010. ISBN 978-80-7402-078-0.
55. TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 173 s.
56. ZHOŘ, Igor. *Výtvarná výchova v projektech I: [učebnice pro základní školy] : pracovní sešit pro 6. a 7. ročník*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1995. Výtvarná výchova. ISBN 80-85808-30-7.

Internetové zdroje

1. KOH-I-NOOR HARDTMUTH, ©2007-2016. Vosková tužka. *Koh-i-noor.cz* [online]. ©2007-. 2016 [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: <http://www.koh-i-noor.cz/voskova-tuzka>
2. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami k 1. 9. 2013). [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2013. 142s. [cit. 2015-12-12] Dostupné z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

3. Zákon č. 245/2000 Sb. ze dne 29. června 2000, o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu (změna 101/2004 Sb.) [cit. 2016-02-10]
Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/74>
4. HAZUCHOVÁ, Jana, 2006. Nová pojetí výtvarné výchovy, plán a výtvarné projekty. In: *clanky.rvp.cz* [online] 7. 7. 2006 [cit. 12. 1. 2016]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/629/NOVA-POJETI-VYTVARNE-VYCHOVYPLAN-A-VYTVARNE-PROJEKTY.html/>.
5. ODBORNÝ ÚTVAR NIPOS: Neprofesionální umělecké aktivity dospělých a estetické aktivity dětí a mládeže. *Odborný útvar NIPOS* [online]. 03.03.2016 [cit. 2016-01-22].
Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/?p=28130>
6. *Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice: Výstava* [online]. ©2008-2016 [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.mdvv-lidice.cz/vystava/>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ZŠ	základní škola
RVP	Rámcový vzdělávací program
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
RVP ZV-LP	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
ŠVP	školní vzdělávací program
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika
tzn.	to znamená
např.	například

PŘÍLOHY

- Příloha 1** Otázky k úvodní hře v hodině vlastivědy
- Příloha 2** Pravidla a otázky k didaktické hře „STÁTNÍ SVÁTKY ČR“
- Příloha 3** Didaktický pracovní list
- Příloha 4** Aktivita – Spojování kartiček
- Příloha 5** Pozvánka na výstavu pro učitele a žáky ostatních tříd
- Příloha 6** Pozvánka pro veřejnost na výstavu
- Příloha 7** Dopis rodičům - souhlas
- Příloha 8** Fotografie: Úvodní řeč na vernisáži
- Příloha 9** Fotografie: Dokumentování výstavy
- Příloha 10** Fotografie: Na výstavě bylo využito velké množství dekorací
- Příloha 11** Fotografie: Spolupráce žáků při vyplňování pracovního listu
- Příloha 12** Fotografie: Velikost tanků v porovnání s velikostí žáka
- Příloha 13** Fotografie: I. aktivita na výstavě - DIDAKTICKÁ HRA
- Příloha 14** Fotografie: II. aktivita na výstavě – SKLÁDÁNÍ KARTIČEK
- Příloha 15** Fotografie: Třída 5. B na vernisáži
- Příloha 16** Fotografie: Nachystané pracovní listy pro další žáky školy
- Příloha 17** Fotografie: Celkový pohled na výstavu
- Speciální příloha** DVD z průběhu vernisáže

Příloha 1 Otázky k úvodní hře v hodině vlastivědy

1. Vyjmenuj měsíce, ve kterých se nevyskytuje žádný státní svátek.
 - *únor, březen, duben, červen, srpen, prosinec*
2. Které mužské jméno slaví svátek v Den české státnosti?
 - *Václav*
3. Který státní svátek se pojí s nejstarší událostí?
 - *Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – 863*
4. Během státních svátků visí na školách či městských úřadech jeden státní symbol. Který to je?
 - *státní vlajka*
5. Na který den v týdnu připadá v letošním roce Den vítězství? Použij kalendář.
 - *neděle*
6. Co znamená pojem „den pracovního klidu“?
 - *Lidé nechodí do práce, děti do školy.*
7. Jak se jmenuje písmo, které vytvořili Cyril a Metoděj?
 - *Hlaholice*
8. S jakým panovníkem se pojí Den České státnosti? Znáš jméno jeho babičky?
 - *se svatým Václavem, babička – svatá Ludmila*
9. Jak se jmenoval první československý prezident?
 - *Tomáš Garrigue Masaryk*
10. Který státní svátek se pojí s druhou světovou válkou?
 - *8. 5. – Den vítězství*
11. Uveď přesné datum obnovy České republiky.
 - *1. 1. 1993*
12. V jakém ročním období si připomínáme upálení mistra Jana Husa?
 - *léto*
13. Se kterým státním svátkem se pojí tato slova: Jan Opletal, sametová revoluce, komunistická strana, cinkání klíči, demonstrace, Mezinárodní den studentstva?
 - *Den boje za svobodu a demokracii*
14. Padne letos Mezinárodní den studentstva na čtvrtek? Využij kalendář.
 - *ANO*
15. Co znamená pojem věrozvěstové?
 - *Šířitelé a učitelé víry*

PRAVIDLA HRY „STÁTNÍ SVÁTKY ČR“

Hra je určena pro 2 – 5 hráčů (skupin).

Nejprve si každý hráč (skupina) zvolí barvu své figurky a postaví si ji na velké zelené pole „START“. Poté si všichni hráči (skupiny) postupně hodí kostkou, aby se určilo pořadí. Hráč (skupina) s největší padlou hodnotou začíná. Poté následuje hráč (skupina) po jeho levici.

Hráči (skupiny) postupně hází kostkou a posouvají se po hracím poli. Na hracím poli je vyznačeno 12 úkolů (otázek). Otázky jsou přiložené k těmto pravidlům. Vyhrává hráč (skupina), který(á) se jako první dostane na velké červené pole „CÍL“.

HODNĚ ZDARU!

OTÁZKY A ÚKOLY

- Pole č. 5** Právě stojíš na poli č. 5. Vybavíš si název státního svátku, který se stal právě 5. dne v měsíci? Správná odpověď tě posune o 2 pole vpřed.
- Pole č. 8** Putování Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu je velmi dlouhé. 1 kolo nehraješ.
- Pole č. 15** Naše země v období první republiky začaly vzkvétat. Hraj ještě jednou.
- Pole č. 19** Abys neskončil stejně jako mistr Jan Hus, musíš se vrátit na START a začít ještě jednou.
- Pole č. 28** Jak se nazývá náš státní strom? Pokud znáš odpověď, posuň se o 3 pole vpřed.
- Pole č. 41** Vstoupil jsi na pole svatého Václava. Je ti dovoleno hrát ještě jednou.
- Pole č. 46** Pole č. 46 tě posouvá až na pole 54.
- Pole č. 55** Je 17. listopadu 1989. Právě ses ocitl v Praze, kde probíhá revoluce. 1 kolo nehraješ.
- Pole č. 62** Ocitl ses v době 2. světové války. Jedno kolo nehraješ.
- Pole č. 72** Vkročil jsi na minové pole. Vrať se na pole č. 60, kde budeš určitě v bezpečí.
- Pole č. 83** Kdo napsal a složil státní hymnu České republiky? Správná odpověď tě posune o 3 pole vpřed. Špatná nebo žádná o 3 pole vzad.
- Pole č. 89** Už jsi skoro u cíle. Ty si ale počkáš. 2 kola nehraješ.

PRACOVNÍ LIST

VÝTVARNÝ PROJEKT – STÁTNÍ SVÁTKY ČR

1. Spoj název státního svátku s písmenem výtvarné práce.

Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – 5. 7.
Den upálení mistra Jana Husa – 6. 7.
Den vítězství – 8. 5.
Den vzniku samostatného československého státu – 28. 10.
Den obnovy samostatného českého státu – 1. 1.
Den boje za svobodu a demokracii – 17. 11.
Den české státnosti – 28. 9.

A
B
C
D
E
F
G

2. Vypiš státní symboly. Napoví ti jedna z výtvarných prací.

3. Kolik let uplyne letos od upálení mistra Jana Husa?

4. Zkus vypsát výtvarné techniky, které byly použity pro ztvárnění státních svátků.

5. Která výtvarná práce podle tebe nejvíce vystihuje daný státní svátek?

Příloha 4 Aktivita – Spojování kartiček

1. leden	Den obnovy samostatného českého státu		V červenci roku 1992 vydala Slovenská národní rada požadavek na osamostatnění Slovenska. Po necelém půlroce bylo 1. ledna Československo rozděleno na dva samostatné státy – Českou republiku a Slovenskou republiku.
8. květen	Den vítězství		1. září roku 1939 vypukla 2. světová válka. Nacistické Německo v čele s Adolfem Hitlerem tehdy napadlo Polsko. Válka se stala vojenským konfliktem, kterého se zúčastnila většina států celého světa. Válka si vyžádala více než 60 miliónů obětí. Konec v Evropě nastal 8. 5. 1945.
5. červenec	Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje		Svatého Cyrila (Konstantina) a svatého Metoděje často označujeme jako bratry ze Soluně. Každoročně si je začátkem prázdnin připomínáme. Během svého působení na Velké Moravě, kam v roce 863 přišli, prosadili staroslověnštinu jako jazyk bohoslužeb a vytvořili hlaholici.
6. červenec	Den upálení Mistra Jana Husa		Mistr Jan Hus byl římskokatolický kněz, kazatel, náboženský myslitel, mistr a rektor pražské univerzity. Kritizoval mravní úpadek církve. Byl prohlášen za kacíře a odsouzen k upálení na hranici. Upálen byl v roce 1415.
28. září	Den české státnosti		Kníže Václav I., vnuk Bořivoje I. (zakladatele Přemyslovského rodu) a svatě Ludmily, byl dne 28. září v roce 929 nebo 935 zavražděn na popud svého bratra Boleslava I. Je patronem naší vlasti. Byl prohlášen za svatého.
28. říjen	Den vzniku samostatného československého státu		28. července roku 1914 byla vyhlášena 1. světová válka. Během války prosazoval český exil v čele s Tomášem Garrigueem Masarykem u států Dohody osamostatnění českého národa. K večeru dne 28. října 1918 byl vydán první zákon o zřízení samostatného státu československého.
17. listopad	Den boje za svobodu a demokracii		V tento den byla naplánována připomínka smutného 50. výročí uzavření českých vysokých škol a uctění památky studenta Jana Opletala, který byl v roce 1939 při protinacistické demonstraci smrtelně zraněn. Připomínka 17. 11. 1989 přerostla v manifestaci, kdy lidé vyjadřovali svůj nesouhlas s vládou komunistické strany. Jelikož nebyl nikdo zabit, nazýváme tuto akci, která nakonec zapříčinila pád komunismu, sametovou revolucí.

WYSTAWA WYTVARNYCH PRACI ZAKU 5. ROCNIKU

TEMA: Státní svátky České republiky

Vážení učitelé,

přijímáte prosím pozvání společně se svými žáky na výstavu výtvarných prací na téma Státní svátky České republiky. Tato výstava je výsledkem dvouměsíčního výtvarného projektu, který je součástí mé diplomové práce. Výstava je určena především pro žáky 4. a vyšších ročníků. Věřím ale, že by mohla být přínosná i pro mladší děti.

JAKJE WYSTAWA KONCIPOWANA:

- Na výstavě je celkem 7 výtvarných celků. Každý z nich ztvárňuje 1 státní svátek.
- Pro žáky je připraven pracovní list, který vyplňují při procházení výstavou. Žáci mohou pracovat ve dvojicích.
- Po vyplnění (cca po 7 minutách) následuje společná kontrola.
- Na závěr jsou pro žáky připraveny ještě 2 aktivity – HRA a SPOJOVÁNÍKARTIČEK.

Věřím, že Vám výstava bude líbit a žákům bude přínosná v tom smyslu, že si zopakují a zapamatují státní svátky České republiky.

Martina Májová

Příloha 6 Pozvánka pro veřejnost na výstavu

ZŠ Smetanova, Chotěboř

Vás srdečně zve

na

výstavu

VÝTVARNÉHO PROJEKTU

STÁTNÍ SVÁTKY

ČESKÉ REPUBLIKY

Každý všední den od 15:00 - 17:00

Vstup hlavním vchodem školy

výstava potrvá do 8. dubna 2016

Příloha 7 Dopis rodičům - souhlas

Vážený rodiče,

jsem studentkou 5. ročníku oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Univerzitě Jana Palackého v Olomouci. V období ledna až března 2016 jsem s Vašimi dětmi vytvářela výtvarný projekt na téma Státní svátky České republiky, který je součástí praktické části mé diplomové práce. Dne 14. března 2016 proběhne se žáky podílejícími se na projektu slavnostní vernisáž, která bude digitálně dokumentována. Tímto bych Vás chtěla poprosit o souhlas s použitím fotodokumentace Vašich dětí z akce. Video i fotografie budou sloužit pouze mým studijním účelům.

S přátelským pozdravem

Martina Májová

Souhlasím s tím, aby můj syn/moje dcera
mohl(a) být fotografován(a) (nahráván(a) na videokameru) při závěrečné vernisáži dne 14. 3.
2016 pro účely vypracování diplomové práce na PdF UP.

Vdne.....

Podpis zákonného zástupce:

Příloha 8 Fotografie: Úvodní řeč na vernisáži

Příloha 9 Fotografie: Dokumentování výstavy

Příloha 10 Fotografie: Na výstavě bylo využito velké množství dekorací

Příloha 11 Fotografie: Spolupráce žáků při vyplňování pracovního listu

Příloha 12 Fotografie: Velikost tanků v porovnání s velikostí žáka

Příloha 13 Fotografie: I. aktivita na výstavě - DIDAKTICKÁ HRA

Příloha 14 Fotografie: II. aktivita na výstavě – SKLÁDÁNÍ KARTIČEK

Příloha 15 Fotografie: Třída 5. B na vernisáži

Příloha 16 Fotografie: Nachystané pracovní listy pro další žáky školy

Příloha 17 Fotografie: Celkový pohled na výstavu

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martina Májová
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Exler, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Příprava a realizace výtvarného projektu na 1. stupni základní školy – Státní svátky České republiky
Název v angličtině:	Preparation and implementation of an art project at primary school - Czech public holidays
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá výtvarným projektem na téma Státní svátky České republiky. Skládá se ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část charakterizuje pojetí výtvarné výchovy na 1. stupni základní školy, definuje výtvarný projekt a popisuje výtvarné techniky a státní svátky České republiky. Praktická část se věnuje přípravě, realizaci a následné prezentaci konkrétního výtvarného projektu. Sleduje jeho cíl a účel výsledné práce.
Klíčová slova:	Výtvarná výchova, výtvarný projekt, výtvarné techniky, státní svátky České republiky, prezentace dětských výtvarných prací.
Anotace v angličtině:	This thesis deals with an art project on the topic of public holidays in the Czech Republic. It consists of two parts theoretical and practical. The theoretical part describes the concept of art education in primary schools, defines an art project and describes art techniques and public holidays in the Czech Republic. The practical part deals with the preparation, implementation and subsequent presentation of a specific art project. It presents the benefits and use in school practice.
Klíčová slova v angličtině:	Art, art project, art techniques, czech public holidays, presentation of the children artefacts.
Přílohy vázané v práci:	17
Rozsah práce:	82
Jazyk práce:	český